

Diidz Guuṅ Ukëë Marcos Xaṅ Uyuṅ Jesus

**El Evangelio según
San Marcos**

**en el
Zapoteco de Santa Catarina Xanaguía**

La Liga Bíblica

Las Sagradas Escrituras para Todos

Las ilustraciones por Louise Bass son propiedad de
©The British & Foreign Bible Society, 1994.

Primera edición 1996

Versión electrónica
El Evangelio según San Marcos
en el zapoteco de Santa Catarina Xanaguá
ztg

©La Liga Bíblica, A.C., 2007
México, D.F.

Diidz Guun Ukëë Marcos Xan Uyun Jesus

Juan xchop nis men den bidz

1 Xneeg uzaalo diidz guun xnee xan uyun ñë uyun seed Jesukrist, Zhin Dios, lëesa men udxaa lo Dios. Diidz cheen nak guun ila men lo dol.

2 Boka men xnee guun ziaaddxaa lë Isaias ukëë guun unee Dios or lëë Dios unee lo Jesus:

lxa!n damen'n men ichats diidz dzok guxkwaa men xñazaa.

Zaanedxla or idziñaa.

3 Xkëë men cheen dxedz den bidz, xnee:

“Ziaad men xnaabey.

Kol bixkwaa lën Idooto zhik dxuxkwaa men ñaz.”

4 Xka uyak udziñ Juan den bidz. Uchop nis men. Unee Juan lo men: “Goobixedato ikibto xdolto. Xkiin goobidxeto lo Dios,

ñë idxop nisto. Xka dzok lëë Dios guñlëdz xdołto.”⁵ Zhiyla iza guedz naaz Judea ñë guedz ncho lë Jerusalen udxaa men gono. Ñë men uxob doł xdoł uchop nis Juan mennu gueew Jordan.

⁶ Zhab Juan ñuxkwaa guits lëd ma lë kamey, ñë lëñ Juan ndxał tib duuguid, ñë uyow Juan zëñch ñë dzin dën. ⁷ Tibtaa xnee Juan:

—Ziaaddxaa stib men ndxoobdxaa nak, ñë idxaabeyda iguits'n ñë ixak'n zhits xguilguid mennu. ⁸ Naa dxun stsiin nis xchop nis'n to nis ñena lëëx guñ stsiin Espiritu Santo guñ mbi leñ Idooto.

Juan xchop nis Jesus

⁹ Dzeknu lëë Jesus udxaa guedz lë Nazaret det naaz Galilea ñë Juan uchop nis xa gueew Jordan. ¹⁰ Lëëg or zhdxaax lëñ nis, uwiy Jesus lëë ibaa uyał, lëë Espiritu uyab lëd xa zhik nak tib palom. ¹¹ Ñë unee Dios ibaa, dxap:

—Luuy nak damëëd'n. Xkë Idoo'n luuy. Ndxoob zhiil'n naa wen dxuñaa.

Xnee Men Dzab ndal guuñ lëëda lo Jesus dzok ñap Jesus doł

¹² Uyoolo unee Dios lëë Espiritu Santo uzëña Jesus dën bidz. ¹³ Ga uyu Jesus chop gał dze. Yu ma dën det uyu Jesus. Uya Men Dzab men dxunbey lo idxë stib men dzab ñë unee Men Dzab ndal guuñ lëëda lo Jesus dzok ñap Jesus doł. Ñë uyañ blo angel Jesus.

Jesus zaalo dziin Galilea

¹⁴ Or lëë Juan uzëëbla lidz guiib Jesus uya det yu guedz naaz Galilea uchats diidz guuñ uxaal Dios. Diidz cheen nak guuñ ila men lo doł. ¹⁵ Dxap:

—Udziñla or. Naor zhiyla xche iluuy Dios nli nak Dios xnaabey men ñë dxañ men. Goobidxedato ikibto xdołto, ñena kol uyoobidxe lo Dios, ñë kol ulaalëdz xdiidz Dios guuñ ila men lo doł.

Jesus zhbedz tap men xnaaz mał

¹⁶ Jesus zë dxow nisdoo Galilea, ga dzok uwiy xa lo Simon ndziaal bets Simon Ndres. Nak men xnaaz mał ñë zhgu men guex lëñ nis. ¹⁷ Dxap Jesus:

—Koj uzënkë zhits'n, ñë naa guṇ lëeto inaaṇ mguiy guiab lëṇ na Dios zhik dxiab maṇ lëṇ guex.

18 Lëëg ornu ulaalëdz meṇ xaguex meṇ ñë uzënkë meṇ zhits Jesus.

19 Snupsa ziax lëëx uwiṇ lo Santiag ndziaal bets Santiag Juan, zhin Zebedeo. Yu lëṇ tib yuyag, dxuxkwaa guex.

20 Gana ubedz xa meṇ. Ornu usaaṇ meṇ pxoz meṇ lëṇ yuyag ndziaal meṇ kē dziin lo pxoz meṇ ñë uzënkë meṇ zhits Jesus.

Mguiy yu meṇ dzab

21 Udziṇ Jesus Capernaum idxë zhin useed, lëë or udziṇ dze guuṇ zhguialda ikë meṇ Israel dziin uded Jesus lëṇ tib yu lë sinagoga det tibtaa zhgaalsa meṇ Israel, ñë uyuṇ seedx meṇ. 22 Idxësa meṇ xna xaṇ dxuṇ seed Jesus, dxuṇ seedx zhik dxuṇ seed meṇ nli zhguial guṇ seed ñë dxuṇ seeddax zhik dxuṇ seed idxë mextr meṇ dxuṇ seed idxë guuṇ ukëë Moises guuṇ unaabey Dios guṇ meṇ Israel. 23 Lëṇ sinagoga guuṇ zob lëṇ guedz uyu tib mguiy yu tib meṇ dzab. Mguiy cheen ukëë dxedz lo Jesus. Dxap:

24 —Xne'n lo'l Jesus meṇ Nazaret. ¿Kwaan dxaklëdzaa neeg? ¿Ziaadaa iloozhaa noo? Dxuṇbey'n luuy ñë tibaa nak meṇ udxaa lo Dios.

25 Udux Jesus lo meṇ dzab, dxap Jesus:

—iDze ga ñë ulaalëdz mguiy cheen!

26 Uyuṇ meṇ dzab ukë mguiy cheen yoob. Ñë ndip ukëë meṇ dzab dxedz, udxaa meṇ dzab mguiy. 27 Idxë meṇ zu ga xna ñë unee lo stib meṇ. Dxap:

—¿Kwaan nak guuṇ dxuṇ meṇ ki? iZhaa dxuṇ seed meṇ ñë dxuṇ zhik dxuṇ meṇ nli zhguial guṇ seed! iÑa dxuṇbey meṇ lo meṇ dzab ñë dxon meṇ dzab diidz!

28 Ñë idxë guedz naaz Galilea mbaṇ uyak naṇ meṇ guuṇ dxuṇ Jesus.

Jesus dxuṇ guiak'n xauzan unaa Pedr

29 Or udxaa Jesus ndziaal Santiag ñë Juan lëṇ sinagoga uya Jesus ndziaal Santiag ñë Juan lidz Simón ñë Ndres.

30 Lëë xauzan unaa Simon nax xlan xlëë. Unee meṇo lo Jesus.

31 Dzok lëë lëëx ubig gax, uzeṇ xa na mguidz, ulis xa mguidz. Lëëg ornu lëë xlëë ubiaz lëd unaa. Ornu uyuxkwaa unaa knu guuṇ udeed unaa knu uyow meṇ.

Jesus dxuñ guiak'n ndal meñ

32 Or lëë lyu ukayla, or lëë mbidz uyabla, uzëña meñ ndal dux mguidz lo Jesus ñë ndal dux meñ yu meñ dzab.

33 Zhiyla idxë meñ guedz ugaalsa ga. 34 Jesus uyuñ guiak'n ndal dux meñ lo idxësa lo guilguidz guuñ zak meñ ñë ubiaa Jesus ndal dux meñ dzab, ñena ndeeddax diidz nee meñ dzab dxuñ lëë meñ dzab dxuñbeylax.

Jesus xnee xdiidz Dios lëñ sinagoga

35 Unil stib lyu, sil ga lëë Jesus uyusche tsia inee lo Dios tib lguër tib. 36 Simon ndziaal xpañer uya ukib Jesus. 37 Or lëë Jesus udzial, dxap meñ lo Jesus:

—¿Kwaan dxuñaa neeg? Ndal meñ xkibaa.

38 Dzok lëëx ukëb:

—Xka, ña neeg det gax yudxaa meñ. Tsian ga ñë ineen xdiidz Dios lo meñ, dxuñ guuñ cheen uxaal Dios'n.

39 Xka uded Jesus idib Galilea, unee Jesus xdiidz Dios lëñ yu lë sinagoga det tibtaa zhgaalsa meñ Israel guuñ yu idxë guedz. Ubiaa Jesus meñ dzab lëd meñ.

Jesus dxuñ guiak'n tib meñ kë guëdz

40 Uyu tib mguiy kë guëdz dxo idibsa lëd ñë guëdz nu zak señ stib lëd meñ. Mguiy knu ubig gax lo Jesus, ñë usaazhib mguiy lox ñë dxap:

—Nan'n zak guñ guiak'n luuy naa deel dxaklëdzaa.

41 Jesus ukë Idoo mguiy; uzenx lëd mguiy ñë dxapx:

—Dxaklëdz'n. ¡Guiak'n luuy!

42 Lëëg ornu unit guëdz lëd mguiy ñë uyak wen mguiy.

43 Ornu unee Jesus lo mguiy zak zia mguiy, ñë ntseeb uyak Jesus lo mguiy. Dxapx:

44 —Uwiy ganaa, chukda lo inee'l guuñ uyuñ'n lo'l; nondaa bin guuñ unee Moises, gwa lo unlay ñë biy ma unee Moises. Gwiuy unlay lëdaa ñë ideedaa ma lo Dios. Dzok lëë idxë meñ gak nan lëë luuy uyakla'n.

45 Ñena ñunda mguiy guuñ unee Jesus. Uya mguiy ñë unee mguiy guuñ uyuñ Jesus lo mguiy loktaa lo meñ. Guuñnu ganña lëë Jesus ñakdxat nded lëñ guedz wen nondaa nguëts udedx; uyaanx tib kwa guedz lguër det guent meñ, ñena idxësa lguër uya meñ det yu Jesus.

Jesus dxuñ guiak'n tib meñ gakda sè

2 ¹ Uded su ndal mbidz lëë Jesus uded Capernaum stib inëë. Ornu nan meñ lëë Jesus yu ga, ² ugaalsa ndal dux meñ lën yu. Ñë nkwaadxaa meñ ley dxaklëdz ted. Niga lën yu niga dxow yu ngaada nzu meñ ñë lëëx xnee xdiidz Dios. ³ Ornu lëë tap meñ uyey tib meñ gakda sè. ⁴ Nana lo uyu ndal mnech ñakda ndziñ meñ lo Jesus. Uxañ meñ guik yu det ngaali zu Jesus, ñë ga ulit meñ lon guñ kè meñ gakda sè lo. ⁵ Or lëë Jesus uwiy xañ xlaalëdz meñ ney meñ gakda sè, dxap Jesus lo meñ gakda sè:

—Mëëd, xdoñaa uyak mbila.

⁶ Ña mextr dxuñ seed idxë guñ ukëë Moises guñ unaabey Dios guñ meñ Israel zob ga, unee mextr lën Idoo mextr: ⁷ “¿Xamod xki xnee meñ ki? Xnee meñ ki zñik nak meñ ki Dios. Nondaa Dios zak guñ mbi xdoñ mnech.” ⁸ Ñena Jesus uyeñ'n guñ dxuñ meñ guilzhgab, ñë unop diidz xa:

—¿Xamod xki dxuñto guilzhgab? ⁹ Nganña nak inee ma lo meñ: “Uyak mbila xdoñaa”, dxuñ chukda nan gan be uyak mbi xdoñ meñ. Nganñxaa nak inee ma lo meñ: “Gusche, biy xalonaa, ñë gwa”, dxuñ idxë meñ zak gwiñ gan be zak guiak'n meñ. ¹⁰ Nana lo guñ'n guiak'n mguiy cheen iluy'n

loto ña neeg, lo guedzlyu, lëë naa, meṅ udxaa ibaa gak tib mnech, zak guṅ mbi'n xdoṽ mnech.

Ornu dxapx lo mguiy gakda sē:

11 —Lo'l xne'n, gusche ñë ulis xalonaa ñë gwa lidzaa.

12 Ornu lo idxë meṅ lëë meṅ gakda sē uyusche ga, ñë ulis xalon ñë udxaa ga. Ornu idxësa meṅ xna ñë uyuṅ ndxoob meṅ lë Dios, dxap meṅ:

—Ni nup zhëzhda gwiynoo guuṅ zhik nak guuṅ cheen.

Jesus zhbedz Levi

13 Uded su loknu uya Jesus dxow nisdoo stib inëë. Ndal dux meṅ ugaalsa lo Jesus. Lëë lëëx uyuṅ seed meṅ xdiidz Dios. 14 Tibak zëx dxow nisdoo uwiyx lo Levi zhin Alfeo zob det xtop dami tsia lo meṅ xnaabey Rom. Jesus dxap:

—Uzënkë zhits'n.

Levi uzaali ñë uzënkë zhits Jesus.

15 Xka lëë Jesus ndziaal zhin useed Jesus dxow lëṅ lidz Levi. Naor yu ndal meṅ zënkë zhits Jesus. Guuṅnu, or dxow Jesus, uyu ndal meṅ xtop dami tsia lo meṅ xnaabey Rom ñë ña meṅ dxuṅ guuṅ lëëda zob lo mes idxë Jesus. 16 Or lëë fariseo ñë mextr dxuṅ seed idxë guuṅ ukëë Moises guuṅ unaabey Dios guṅ meṅ Israel uwiy lëë Jesus dxow idxë meṅnu unop diidz meṅ lo zhin useed xa:

—¿Xamod nak guuṅ ki, lëë xamextrto dxow idxë meṅ xtop dami ñë meṅ dxap xdoṽ?

17 Jesus uyono ñë dxap:

—Meṅ wen ñë ndaan xkiinda doktor lo, sonda meṅ zaknë. Xkag zielda'n ikib'n meṅ dxuṅ guilzhgab lëëg lëë wen nak. Naa ziel nondaa lo meṅ dxien'n dxap xdoṽ.

Fariseo xnop diidz gaṅ xamod dxuṅda zhin useed Jesus yun

18 Tib inëë meṅ zënkë zhits Juan meṅ xchop nis uyuṅ yun ñë ña meṅ nak ñaz meṅ fariseo, ñë yu meṅ uya lo Jesus unop diidz:

—Meṅ zënkë zhits Juan ñë meṅ nak ñaz meṅ fariseo dxuṅ yun. ¿Xamod dxuṅda zhin useedaa yun?

19 Jesus ukëb:

—¿Be zak guṅ meṅ yun lo lni, or lëë meṅ stsaalṅa zob ga? Or lëë meṅ stsaalṅa zob ga idxaabeyda gak yun dxuṅ

zhiil'n men. ²⁰ Nena idziñ or lëe men inaaaz men stsaalna; or idziñ dzeknu zak gun men yun.

²¹ Chukda xkoobtë lëdx gol idxop tib lëdx kub, dxuun lëdx kub zhdop guiuuy ñë zhdaz lëdx gol ñë xlozhdxaa. ²² Niga vin kub gakda tsu lëñ bols guid guun gol, dxuun vin kub gun idxaz bols gol guun ñuxkwaa guid, ñë ilozh vin ñë ña ilozh bols guid. Guunnu xkiin tsu vin kub lëñ bols guid guun kub.

Zhin useed uchoow do zhobxtil dze zhgualda ikë men Israel dziin

²³ Tib dze guun zhgualda ikë men Israel dziin Jesus ñë zhin useed uzë det ugu men mni, or udedx ga zhin useedx uchoow do zhobxtil. ²⁴ Fariseo unop diidz:

—Uwiy ganaa, ¿xamod dxuñ zhin useedaa guun idxaabeyda gak nadze?

²⁵ Nena lëex dxap:

—Ulablato guun uyuñ David tib inëe or lëe David ñë xpañer David ulaan'n ñë guent guun gow. ²⁶ Nak guun uyak or lëe Abiatar nak unlay ndxoob. David uded lëñ lidz Dios uyow guiatxtil guun udeed men lo Dios, guun nondaa unlay zak gow; ñë ña udeed Davido uyow men zëña David. Në chukda nee wenda nak guun uyuñ David.

²⁷ Unee Jesus guun ki dzok iseed men uyuxkwaa tib dze guun ikëda men dziin gun xguiluña men ñë nakda men gun xguiluña dze guun zhgualda ikë men dziin. ²⁸ Në unee Jesus:

—Guunnu lëe naa, men udxaa ibaa gak tib mnech, zak inee kwaan zak gun men dze guun zhgualda ikë men dziin ñë kwaan gakda gun men.

Tib men mbich tib kwa na

3 ¹ Jesus uded stib lëñ yu lë sinagoga det tibtaa zhgaalsa men Israel. Ga zob tib mguiy mbich tib kwa na. ² Kë men ulëts gan be zuñ guiak'n Jesus na mguiy nu dze zhgualda ikë men Israel dziin xka dzok lëe men inee wenda nak guun dxuñ Jesus. ³ Ornu lëe Jesus dxap lo mguiy:

—Gusli ñë uzu idxoltaa.

⁴ Ga dzok unop diidzx:

—¿Kwaan xnee xdiidz Dios, kwaan zak gun ma dze zhgualda ikë men Israel dziin? ¿Gun ma guun wen ada gun

ma guun wenda? ¿Guun ma ilozhda tib men ada guun ma ilozh men?

Nkëbda men. ⁵ Ornu ulëë Jesus uwiy lo idxë men nkwaagagu ñë nlas uyak Jesus dxuun nguedz men. Dxapx lo mguiy:

—Biñ naali na'!

Ornu lëë mguiy uyuun naali na. Ornu lëë na mguiy uyak'n. ⁶ Ornu udxaa fariseo ñë uya det yu xamen Herodes uzaa diidz men gan xamod iguët men Jesus.

Ndaldux men nkwaag dxow nisdoo Galilea

⁷ Udxaa Jesus ndziaal zhin useed Jesus zia dxow nisdoo. Ñë ndaldux men uzënkë zhits Jesus. ⁸ Or uyon men idxë guun dxuun Jesus udxaa men ndal guedz uya men dxow nisdoo det yu Jesus. Udxaa men ndal guedz naaz Galilea ñë guedz ncho lë Jerusalen ñë ndal guedz naaz Judea ñë ndal guedz naaz Idumea. Udxaa men ndal guedz stib kwa gueew Jordan ñë ndal guedz gax det yu guedz lë Tiro ñë Sidon. ⁹ Or uwiy Jesus yu ndaldux men unab Jesus tib yuyag lo zhin useed dzok tsux lën yuyag ñë ichepda menx. ¹⁰ Dxuun uyuun guiakla'nx ndalduxla men, guunnu ndal men zaknë zia itiin lëdx dzok guiak'n men. ¹¹ Yu men dzab men ñë or uwiy men dzab Jesus uyuun men dzab usaazhib men lox ñë ukëë men dzab dxedz, dxap men dzab:

—iLuuy nak Zhin Dios, lëësa men udxaa lo Dios!

¹² Ñëna Jesus udux lo men dzab, unaabey Jesus lo men dzab ineeda men dzab chu nak Jesus zhid men.

Jesus zhbe tsii-pchop men dxaklëdzx su lox

¹³ Gana lëë Jesus uyep tib guiy ubedz Jesus men ñë uya men. ¹⁴ Ubex tsii-pchop men dxaklëdzx su lox ñë ña ixaalx men ichats men xdiidz Dios. Men cheen uzoob lë Jesus men ixaal Jesus su lguër Jesus. ¹⁵ Ñë udeed Jesus guilndip lo idxë mennu ña mennu zak inaabey lo men dzab ñë idxaa men dzab. ¹⁶ Men cheen nak tsii-pchop men ubex: Simon, uzoob lëx Pedr; ¹⁷ Santiag, ñë bets Santiag, Juan, zhin Zebedeo, uzoob lëx Boanerges (nak zhin dxats yë unziy); ¹⁸ Ndres, ñë Flip, Bartolome, Matëw, Tomas ñë Santiag, zhin Alfeo; Tadeo, Simon (Simon nak men ndxoob dxaklëdz guun ndxoob idxë men lë Dios), ¹⁹ ñë Judas Iscariote, uded loknu unaaz Jesus.

Meñ xnee yu Satanás Jesus

Gana lëë Jesus uded lëñ tib yu ²⁰ ñë ugaalsa ndaldux meñ stib. Niga ñakda ñowx ñë zhin useedx. ²¹ Or uyon meñ lidz xa, zia meñ sēña meñx, xnee meñ xlozhla lëñ guikx.

²² Ña mextr dxuñ seed idxë guuñ ukëë Moises guuñ unaabey Dios guñ meñ Israel udxaa guedz ncho lë Jerusalen udziñ, dxap:

—Beelzebu nak meñ dzab ndxoob ñë dxuñbey lo idxë stib meñ dzab. Yu Beelzebu mguiy cheen guuñnu dxak zhbiaa mguiy cheen meñ dzab.

²³ Jesus ubedz mextr dxuñ seed idxë guuñ ukëë Moises guuñ unaabey Dios guñ meñ Israel ñë unee tib diidz dxuñ luuy iseed meñ. Dxap:

—¿Xañ zak kwaa Meñ Dzab meñ dxuñbey lo sidxë meñ dzab lëëg Meñ Dzab? ²⁴ Deel til meñ guedz idxë meñ ilozh guedz. ²⁵ Deel idxë meñ lidz til gakda guiaañ meñ tibsaa. ²⁶ Xkag nak lo Meñ Dzab meñ dxuñbey lo idxë meñ dzab. Deel til Meñ Dzab lëëg lo Meñ Dzab ilozh Meñ Dzab.

²⁷ 'Gakda ted ma lëñ lidz tib men ndip ñë dxap cheñ kwaa ma idxësa cheñ meñ deel izhiigda ma meñ kaneedx. Deel izhiig ma meñ kaneedx xkasa zak ila ma idxë cheñ meñ.

²⁸ 'Koi uwiya gañaa. Koi uzoob diag ine'n guuñ cheen loto. Dios guñ mbi idxësa xdoi meñ axta deel inee meñ lëëda dxuñ Dios. ²⁹ Nena deel inee meñ lëëda dxuñ Espiritu Santo guñ mbida Dios xdoi meñ knu. Tibtaa dxap meñ knu xdoi.

³⁰ Guuñ cheen unee Jesus dxuñ unee meñ lëë Jesus yu tib meñ dzab.

Xnaa Jesus ñë bets Jesus

³¹ Udziñ xnaa Jesus ñë bets Jesus. Unaabey meñ lo tib meñ unee meñ lo Jesus lëë xnaa Jesus ñë bets Jesus zu ley.

³² Idxë meñ zob gagu Jesus dxap:

—Xnaa'l ñë betsaa ñë bzañaa zu ley xkibaa.

³³ Lëëx ukëb:

—Ine'n loto gañ chu nak bets'n ñë damna'n.

³⁴ Uyoolo ga uwiyx lo meñ zob gagux ñë unee stib:

—Meñ cheen nak damna'n ñë bets'n. ³⁵ Loktaa meñ dxuñ guuñ dxaklëdz Dios, meñnu nak bets'n ñë bzañ'n ñë damna'n.

Xdiidz meṅ dxuṅ mni

4 ¹ Stib inëë Jesus zu dxow nisdoo dxuṅ seed. Ugaalsa meṅ yaal ga. Lëë Jesus uyep lëṅ yuyag guuṅ zhoob lo nisdoo. Ga uzobx, lëë meṅ uyaan dxow nisdoo. ² Dzok uyuṅ seedx ndal guuṅ. Lo guuṅ uneex, uneex ndal diidz dxuṅ luuy.

Dxapx:

³ —Koḷ uwiṅ ganna. Tib meṅ dxuṅ mni udxaa, ⁴ ñë or lëë meṅ ugu bni yu midz uyab lëṅ ñaz ñë uya mguin uyow mguin midz. ⁵ Yu midz uyab det yu nup lyu lëd ita. Midznu udzib mban dxuṅ zhiy lyu yu ga. ⁶ Ñena or udzib mbidz ñë uyab xlëë, guent ndxoob luw ñë ugueezho. ⁷ Yu midz uyak mni zhid guets, ñë or lëë guets udxo ulozho, guunnu ganna ñakdow. ⁸ Yuw uyak mni wen lyu, ñë udxow ñë wen uyako. Yu do udxaa gal-ptsii kia midz, yuw udxaa tson-gal-ptsii kia midz, ñë yuw udxaa tib gayoow midz.

⁹ Ornu unee Jesus:

—Deel gonto guuṅ ine'n koḷ biṅ guilzhgab wen gan xan nak guuṅ ine'n.

Xamod dxienda'n meṅ guuṅ xnee Jesus

¹⁰ Or udxaala meṅ yaal meṅ uyaan uzënkë zhits Jesus ñë tsii-pchop zhin useed Jesus, idxë meṅ unop diidz:

—¿Kwaan nak guuṅ unee'!

¹¹ Ukëbx :

—Dios dxuṅ luuyto guuṅ zhëzhda guien'n meṅ. Nak xan xnaabey Dios ñë dxan Dios meṅ. Ñena lo meṅ ziala diidz guuṅ une'n nak nondaa zhik nak tib kwent guuṅ une'n lo meṅ ñun sed'n meṅ. ¹² Guuṅ cheen xluuy xan nak guuṅ xnee xdiidz Dios or xnee: “Niga ndxoob gwiṅ meṅ guiendo lo meṅ, niga ndxoob gon meṅ guienda'n meṅ. Ñë deel zien'n meṅ goobidxe meṅ lo Dios ñë guṅ mbi Dios xdoḷ meṅ.”

Jesus xnee xan nak guuṅ unee

¹³ Dxapx:

—Deel dxienda'n to diidz cheen guuṅ dxuṅ luuy guuṅ une'n, ¿Xan guien'n to sidxë diidz dxuṅ luuy guuṅ xne'n? ¹⁴ Meṅ dxuṅ mni midz nak zhik nak meṅ xnee xdiidz Dios. ¹⁵ Yu or dxon meṅ xdiidz Dios ñë nak zhik nak or uyab midz ñaz; or uyonla meṅo, mban zia Meṅ Dzab meṅ dxunbey lo

sidxë meṅ dzab ñë xiaa Meṅ Dzab xdiidz Dios guuṅ uyak mni lëṅ ldoṅ meṅ. ¹⁶ Yugaa or dxon meṅ xdiidz Dios ñë nak zhik nak midz guuṅ uyab lëd ita det yu nup lyu; zhik dxon meṅ xdiidz Dios xkaana meṅo ñë zhiil'n meṅ. ¹⁷ Ñena nak zhik nak midz guuṅ dxapda lu, zudow ndip. Xka nako lo meṅ xlaalëdzda xdiidz Dios wen ñë or ngaṅ nak lo meṅ ada or yu dij lo meṅ dxuuṅ xlaalëdz meṅ xdiidz Dios ornu mbaṅ saṅ meṅ xdiidz Dios. ¹⁸ Yugaa or dxon meṅ xdiidz Dios ñë nak zhik nak midz guuṅ uyak mni zhid guets; dxon meṅ xdiidz Dios ¹⁹ ñena dxiep dxiet ldoṅ meṅ xaṅ iban meṅ. Dxaklëdz meṅ gap meṅ ndxoob cheṅ meṅ ñë guuṅ nu dxuṅ xkeedia meṅ. Ñë dxaklëdz meṅ ndal guuṅ dxuṅ meṅ guilzhgab. Idxë guuṅ cheen zëëb lëṅ ldoṅ meṅ ñë gakda ikë xdiidz Dios dziin lëṅ ldoṅ meṅ. ²⁰ Yu meṅ dxon xdiidz Dios ñë xkaana meṅo, ñë wen dxako zhik nak midz guuṅ dxak mni lo lyu wen. Lëṅ ldoṅ meṅ cheen wen xkë xdiidz Dios dziin. Yu ldoṅ meṅ xkë xdiidz Dios dziin nup ñë yu ldoṅ meṅ xkë xdiidz Dios dziin ndxoob ñë yu ldoṅ meṅ xkë xdiidz Dios dziin ndxoobdxa.

Xdiidz xni

²¹ Ña dxap Jesus:

—Zhguda ma xni zhan zhig niga zhan lon. Tib xni xkiin sob axta guia, dzok zak ikë xni. ²² Xkag nak; guent guuṅ nguëts guuṅ idziṅda dze guien. Idxësa guuṅ nguëts zhdxaa lo xni. ²³ Deel gonto guuṅ xne'n kol biṅ guilzhgab wen xamod nak guuṅ xne'n.

²⁴ Ña dxapx:

—Xkiin izoob diagto wen guuṅ xne'n. Lëëg guuṅ zeṅto xtiizhto gaṅ blo nak tib guuṅ, lëëg guuṅnu itiizh Diosto, ñë ikaanato ndxoobdxoow. ²⁵ Deel chuga dxien'n xdiidz Dios zak guien'dxaa'n. Ñë deel chuga zhiysa dxien'n axta nup guuṅ dxien'n meṅ init.

Xdiidz midz guuṅ zhdxo

²⁶ Ña unee Jesus:

—Ine'n loto tib diidz dxuṅ luuy gak naṅto xaṅ nli xnaabey Dios ñë dxan Dios meṅ. Or xnaabey Dios ñë dxan Dios meṅ nak zhik nak mguiy meṅ zhgu midz lyu. ²⁷ Xkaṅ deel zhguës meṅ, ada zoobna meṅ, dzew ada guiaalo lëë midz zdzib ñë zhdxo, niga naṅda mguiy xaṅ udxow. ²⁸ Xkisa dxako.

Kaneedx zdzib tib blag lyu ñë zhdxo ñë zhdxaa do low gadxaa zhdxaa midz. ²⁹ Ñë or uyoolo uyako xtop meño dxuun udziṅla dze uyako.

Xdiidz midz mostaza

³⁰ Ña dxap Jesus:

—¿Xaṅ ine'n loto xaṅ nak or nli xnaabey Dios ñë dxan Dios meṅ? ¿Pa diidz dxuṅ luuy zak ine'n loto guieṅ'n to?

³¹ Nako zhik nak tib midz mostaza dxiu lyu. Nak midz guuṅ windxaa lo idxësa midz guuṅ yu idib guedzlyu. ³² Tib inëë or lëëw uyak mni zhdxow ñë dxak nchodxoow lo loktaa guizh. Ñë niynaw zhdxo ndxoob ñë zak guxkwaa mguiṅ xapchaaz mguiṅ zhido det ngal.

Xaṅ uyuy seed Jesus

³³ Xneeg uyuy seed Jesus meṅ xdiidz Dios. Ndaldux diidz guuṅ dxuṅ luuy xneeg uneex ñena nondaa uyuy seedx guuṅ zak guieṅ'n men. ³⁴ Nondaa uneex diidz dxuṅ luuy or uyuy seedx idxë meṅ. Ñena lo zhin useedx uneex gaṅ xaṅ nak idxë diidz dxuṅ luuy.

Jesus xkwaaaz nis ñë me

³⁵ Lëëg dzeknu or lëë lyu xkayla Jesus dxap lo zhin useed: —Tsian stib kwa nisdoo.

³⁶ Dzok usaṅ Jesus ñë zhin useed Jesus idxë meṅ, ñë uyey zhin useed Jesus Jesus lëṅ yuyag det yula Jesus. Ñë ña yudxaa yuyag uya tibsaa. ³⁷ Or zëla yuyag lo nis uzaalo tib guia dxo, ñë me ndip ñë me ndun guuṅ zhoob lo nis dxiasop lëd yuyag, gaṅna zhiyla ndzë yuyag nis. ³⁸ Ñë lëë Jesus nax zhits yuyag naxguës, nkuug tib guuṅ nguudz nak lëd. Ubiaa zhin useed Jesus mkaaṅ lo Jesus ñë dxap zhin useed Jesus lo Jesus:

—¿Mextr! ¿Be ziada Idoo'l sëëb guetn lëṅ nis?

³⁹ Jesus uyusche ñë udux lo me ñë dxap lo nisdoo:

—¿Ukwaa dze!

Ornu lëë me ubiaz, ñë ukwaa dze nisdoo. ⁴⁰ Uyoolo ga dxap Jesus lo zhin useed:

—¿Xamod laki dzzebto? ¿Be zhëzhda ilaalëdzto wen?

⁴¹ Ñë lëë zhin useedx dzzeb ndxoob ñë unop diidz Isa stib:

—¿Chu nak mguiy cheen? ¿Axta me ñë nisdoo dxon xdiidz!

Tib meṅ guedz Gerasa meṅ yu meṅ dzab

5 ¹ Udziṅ Jesus ñë zhin useed stib kwa nisdoo lo xalyu meṅ Gerasa. ² Or lëë Jesus uyet lëṅ yuyag, ubig tib mguiy yu meṅ dzab lo Jesus. Mguiy cheen udxaa det zhguëts ndaagol, ³ dxuun ga yu mguiy cheen. Chukda zhdxaabey izhiig mguiy cheen, niga kaden gakda guiaag mguiy. ⁴ Ndalduxla inëë uzhiig meṅ kaden niy mguiy ñë na mguiy ñë xnusa xchug mguiy kaden. Guent tib meṅ zak ikuudz mguiy knu. ⁵ Dze guiaal zundzë mguiy idib guiy ñë det zhguëts ndaagol. Xkëë mguiy dxedz ñë xkaanta mguiy lëd mguiy lo ita. ⁶ Watdxaa zu mguiy or lëë mguiy uwiy lo Jesus. Ornu uzë zhuu mguiy ñë usaazhib mguiy lox. ⁷ Ñë ukëë mguiy dxedz, dxap mguiy lox:

—¿Kwaan dxaklëdzaa guṅaa lo'n, Jesus? ¡Nanla'n nakaa Zhin Dios, lëësa meṅ udxaa lo Dios Ndxoob! Guṅ Dios guizhtigaa deeḷ inee'l tib guuṅ nlida. ¡Guuṅnu xnab'n lo'l inee'l lo'n guṅda'l gak'n guizhtig!

⁸ Xneeg unee mguiy dxuun lëë Jesus dxapla lo meṅ dzab:
—Meṅ dzab, ulaalëdz mguiy cheen.

9 Jesus unop diidz:

—¿Pa lè'l?

Ukëb mguiy:

—Naa lè Men Yaal, dxuun ndalnoo.

10 Nè ndxoob unab men dzab lo Jesus kwaada Jesus men dzab lguër knu. 11 Nana gax ga zob tib guiy det yu ndal kuch dxow. 12 Unab men dzab lo Jesus, dxap men dzab:

—Uxaalnoo lo kuch nê guit diidz sëebnoo ldoos kuch.

13 Jesus uyuun guun unab men dzab nê lëe men dzab udxaa lëd mguiy nê uzëeb men dzab ldoos kuch. Yu chop mil kuch nê uzë zhuu kuch uyet kuch udzin dxow nisdoo uzëeb kuch zhan nisdoo, ga uyët idxë kuch.

14 Men dxan kuch mban udxaa uya lo men lën guedz nê lo men yu dën, unee guun uyak. Or uyon menno uya zë men uwiu men guun uyak. 15 Nê or udzin men det zu Jesus uwiu men ga zob mguiy uyu ndaldux men dzab, nok zhab nê dxak dxun guilzhgab. Ornu udzeb men. 16 Nê men uwiu guun uyak lo mguiy uyu men dzab, nê guun uzak kuch, unee menno lo loktaa lo men. 17 Ornu unab men lo Jesus ibi Jesus lguërnu.

18 Or dxiep Jesus lën yuyag stib lëe mguiy uyu men dzab unab lo Jesus nzënkë zhits Jesus. 19 Nena ndeedda Jesus diidz. Dxap Jesus lo mguiy:

—Gwa lidzaa nê unee lo men lidzaa idxë guun uyuun Dios lo'l nê xan ukë ldoos luuy.

20 Ornu zia mguiy Tsii Guedz, ga unee mguiy lo men idxë guun uyuun Jesus lo mguiy. ldxësa men xna xan uyuun Jesus.

Zhin Jairo nê unaa uzen zhab Jesus

21 Or lëe Jesus uyoobidxe lën yuyag stib kwa nisdoo, ugaalsa ndaldux mnech, nê lëex uyaan dxow nisdoo. 22 Ornu udzin tib mguiy lë Jairo. Nak tib mguiy dxunbey sinagoga. Or uwiu mguiy lo Jesus usaazhib mguiy lo Jesus. 23 Nê ndxoob unab mguiy lox, dxap mguiy:

—Damëed unaa'n dxët, ndë ixobaa na'l lëd mdoo dzok guiak'n mdoo nê iban mdoo.

24 Jesus uzënkë zhits mguiy, nê ndaldux mnech uyu gagusax nê ucheplsa mnech. 25 Zhid mnech yaa cheen yu tib unaa uyakla tsii-pchop yiz zaknë xee dxen. 26 Ndalduxla lo doktor uya unaa nê or uya unaa lo doktor nondaa uyak

unaa guizhtig ndxoob. Uxin unaa idxë guun dxap unaa, ñë ñun stsiindow lo unaa; lëëla uzaa zhuudxaa'n unaa. ²⁷ Or lëë unaa cheen uyon guun uyun Jesus unaa cheen ubig gax zhits Jesus ñë utiin na lëd zhab Jesus ²⁸ dxuun uyun unaa guilzhgab: "Nondaa itiin na'n lëd zhab Jesus gak wen'n." ²⁹ Lëëg ornu ubiaz xee unaa dxen, ñë uyen'n unaa uyakla'n unaa lo xguilguidz unaa. ³⁰ Jesus uyen'n udxaa xguilndip Dios lëd Jesus, ucha lox, uwiyx lo men ñë unop diidzx:

—¿Chu utiin na lëd zhab'n?

³¹ Zhin useedx dxap:

—Xwiyaa nondaa xchep menaa, ñë na xnop diidzaa:

"¿Chu utiin lëd zhab'n?"

³² Ñena Jesus tibtaa uwiy gagu, xwiyx gan chu ga utiin na lëdx. ³³ Nan unaa kwaan uzak unaa ñë ndxoob zdzeb unaa ñë zhiz unaa zia unaa usaazhib unaa lox, ñë unee unaa idxësa guun nli uzak unaa. ³⁴ Jesus dxap:

—Nay, wen ulaalëdzaa ñë uyak'n luuy. Bin nië ldo'o'l, gwa. Nana, uyakla'n luuy lo xguilguidzaa.

³⁵ Bee xneedxaa Jesus or lëë tib men udxaa lidz mguiy xnaabey sinagoga udzin dxap lo pxoz mdoo unaa:

—Zhinnaa uyë'tla. ¿Xamod stsaal dilaa mextr?

36 Jesus békda ña ldoos guun unee men. Dxap Jesus lo mguiy xnaabey sinagoga:

—Idzebda'l, nondaa ulaalédz.

37 Ñë ndeeddax diidz chudxaa nzënkë zhitsx, nondaa udeedx diidz uzënkë Pedr, Santiag, ñë Juan, bets Santiag zhitsx. 38 Or udziñx lidz mguiy xnaabey sinagoga uwiyx guun dxak ga, idxë men dxoon ñë xkëë dxedz. 39 Udedx lën yu ñë dxapx:

—¿Xamod xki dxoonto, ñë nkwayto? Ñëtta mdoo, nondaa naxguës mdoo ga.

40 Uzhidz men uyon men or lëë Jesus xka unee. Ubiaa Jesus idxë men ley; nondaa pxoz mdoo, ñë xnaa mdoo, ñë tson zhin useedx, uzëñax udedx det nax ndaagol. 41 Uzenx na mdoo ñë unee diidz guun xnee men lidz mdoo. Dxapx:

—Talita, kum. (Nak: Mdoo unaa, gusche.)

42 Dxap mdooknu tsii-pchop yiz. Lëëg ornu uyusche mdoo, uzë mdoo ñë idxë men nkwa ga ndxoob una lo guun uyak. 43 Jesus unaabey lo men chukda lo inee men, ñë ña unaabeyx udeed men guun uyow mdoo.

Jesus yu guedz Nazaret

6 1 Udxaa Jesus ga ñë zia Jesus lën xguedz, ñë ña zhin useed Jesus uzënkë zhits Jesus. 2 Or udziñ dze guun xkëda men Israel dziin uyun seedx men lën yu lë sinagoga det tibtaa zhgaalsa men Israel. Or uyon men guun dxun seed Jesus xna men ñë xnop diidz men:

—¿Lad useed mguiy cheen idxë guun cheen? ¿Lad ubiaa mguiy guildxak ñë xan dxun mguiy guun ndxoob guun gakda guun loktaa mnech? 3 ¿Be nakda neeg men dxuxkwaa yag, zhin Mari, bets Santiag ñë Jose ñë Judas ñë Simon? ¿Be ñada bzan mguiy ki yu zhidn?

Guunnu ziada ldoos menx. 4 Ñëna Jesus dxap:

—Idxësa lguër dxun ndxoob men tib men xchats xdiidz Dios, ñëna lën lidz men, ñë lën xguedz men zhid men lidz men, chukda dxun ndxoob men.

5 Ñakda ñunx ni tib guun ndxoob ga, nondaa uyun guiak'nx zhiysa men zaknë, uxobx nax lëd men uyun guiak'nx men.

6 Xnax xamod nëd mennu ilaalédz chu nakx. Jesus zia idxë guedz win guun yu gax dxun luuy men.

**Jesus xaaļ meņ ube Jesus su lguēr Jesus inee xaņ nak det
xnaabey Dios**

7 Ubedz Jesus iza tsii-pchop meņ ube Jesus su lguēr Jesus ñë uxaaļ Jesus chopka meņ, ñë udeed Jesus guilndip lo idxë meņnu ña meņnu zak kwaa meņ dzab lëd meņ yu meņ dzab. 8 Unaabey Jesus bëkda gwey meņ ube Jesus su lguēr Jesus or idxaa, nondaa tib yag seņ meņ nu. Idxaabeyda gwey meņ ube Jesus zu lguēr Jesus bols, niga guuņ gow, niga dami. 9 Uyak ukë guilguid niy meņ ube Jesus su lguēr Jesus ñena ñeyda meņnu stib ñaz lëdx zhaa. 10 Dxapx:

—Or tedto lëņ tib yu, koļ ubiaz ga axta or ibito. 11 Ñë deel yu lguēr det nëd meņ ikaana meņto, ñë gaklëdzda meņ gon meņ guuņ ineeto, idxaato ga ñë idzibto idxë yu guuņ kë niyto, xka dzok gak naņ meņ dxap meņ xdoļ meņ lo nkaanada meņ xdiidz Dios.

12 Dzok uya meņ ube Jesus zu lguēr Jesus unee lo meņ goobidxeda meņ ikib meņ xdoļ meņ ñë xkiin goobidxe meņ lo Dios. 13 Ña ubiaa meņ uxaaļ Jesus zu lguēr Jesus ndal meņ dzab, ugu meņnu seit lëd mguidz zhik zhgu meņ remed lëd mguidz ñë uyuņ guiak'n meņ uxaaļ Jesus zu lguēr Jesus ndal mguidz.

Xguil gut Juan meņ uchop nis

14 Uyon meņ xnaabey lë Herodes guuņ dxuņ Jesus, dxuuņ idxësa lguēr uyak naņ meņ guuņ dxuņ Jesus. Ñë dxap Herodes:

—Juan meņ uchop nis uyoobidxe uban, guuņnu dxap mguinyu ndxoob guilndip.

15 Stib meņ dxap:

—Eli ga, meņ uchats xdiidz Dios boka, uyoobidxe.

Stibkaa meņ dxap:

—Nak meņnu tib meņ xchats xdiidz Dios zhik uyuņ meņ boka.

16 Or uyon Herodes guuņ cheen dxap Herodes:

—Mguiy nu nak Juan. Naa uyuņbey udxug beedx guik Juan, nana, lëë meņnu ubangaa stib.

17 Guuņ cheen unee Herodes dxuuņ naņ Herodes xaņ uyët Juan. Uyakla ndxoob, xdoļ Herodias, lëë Herodes unaabey

ugaa Juan uyaag Juan kaden lēn lidz guiib. Ornu xneeg uyēt Juan. Lēē Herodes ukaa Herodias. Herodias nak tsiaal Flip, bets Herodes. 18 Nē dxap Juan lo Herodes:

—Ndxoob wenda nak ukaa'l tsiaal betsaa.

19-20 Guunnu gan̄na lēē Herodias ulēē uyan Juan, nē uyaklēdz nguēt Juan, nēna n̄akda n̄uno dxuun Herodes utse lo Herodias. Zdzeb Herodes dxuun nan Herodes bēkda xdo Juan nak Juan tib meṅ wen. Nē or dxon Herodes guun xnee Juan nan̄da Herodes kwaan guṅ Herodes, dxuun wen xkaana Herodes guun xnee Juan. 21 Nēna uwi Herodias or udeed lguēr guēt Juan or lēē xalni Herodes uyak udziaal Herodes yiz. Herodes udeed guun uyow meṅ nak xameṅ Herodes, meṅ xnaabey lo soldad, nē meṅ ndxoob nak Galilea. 22 Ornu lēē zhin Herodias uded det dxow meṅ nē uyool nē ndxoob uzaalēdz Herodes xan dxool mdoo nē n̄a idxē meṅ dxow stsee idxē Herodes uzaalēdz wiil. Dxap Herodes lo mdoo:

—Unab loktaa guun dxaklēdzaa lo'n nē naa inedzo.

23 Nē unee Herodes ndal inēē:

—Dxon Dios guun xne'n nē deel̄ gunda'n guun ki tser guṅ Dios guizhtig'n. Unab loktaa guun dxaklēdzaa lo'n nē naa inedzo. Xkaṅ nak guun non ndxoob.

24 Udxaa mdoo unop diidz mdoo lo xnaa mdoo:

—¿Kwaan inab'n?

Ukēb xnaa mdoo:

—Unab beedx guik Juan meṅ xchop nis.

25 Mban̄ uded mdoo det zob Herodes nē dxap mdoo lo Herodes:

—Lēēg naor dxaklēdz'n ku'l beedx guik Juan xchop nis lēn tib zhig ineedzaa lo'n.

26 Ndxoob nlas uyak Herodes; n̄aklēdzda Herodes nga Herodes guun unab mdoo dxuun uneela Herodes zhid idxē meṅ ubedz Herodes ideed Herodes loktaa guun inab mdoo nē dxap Herodes dxon Dios guṅ xnee Herodes. 27 Ga dzok unaabey Herodes lo tib soldad uyaxi beedx guik Juan. 28 Uya soldad lēn lidz guiib, uchug soldad beedx guik Juan, ugu soldado lēn tib zhig, uyey soldado udeed lo mdoo unaa, nē udeed mdoow lo xnaa mdoo.

29 Or lēē meṅ zēnkē zhits Juan uyono uya meṅ uyey meṅ Juan nē ukēts meṅ Juan.

Jesus udeed guun uyow gaay mil mguiy

30 Uyoolo guun cheen lëë meṅ uxaal Jesus zu lguër Jesus ugaalsa lo Jesus ñë unee idxë guun uyuṅ ñë guun uyuṅ luuy.

31 Jesus dxap:

—Koṽ tē, tsian nondaa no tib lguër det nguën ñë guent meṅ, ñë sobn nup.

Unee Jesus guun ki dxuun ndaldux meṅ zhbi ñë zdziṅ. Niga dxiobda gow Jesus niga meṅ uxaal Jesus zu lguër Jesus.

32 Ga dzok lëë Jesus ñë meṅ uxaal Jesus zu lguër Jesus yu lëṅ tib yuyag zia tib lguër det tib kwa nak. **33** Nena ndal meṅ uwiyo ñë uyeṅ'n meṅ lad zia Jesus; dzok idxë guedz udxaa meṅ uzë zhuu meṅ zia meṅ ga, ñë udziṅ meṅ kaneedx meṅ. **34** Or uyet Jesus lëṅ yuyag, uwiy Jesus lëë idxë meṅ nkwaala ga, ukë ldoos Jesus meṅ dxuun dxak meṅ zhik dxak mëkzhiil or guent meṅ gaṅ. Ornu uyuṅ seedx meṅ ndaldux guun. **35** Or lëë lyu udzel, lëë zhin useedx ubig gax lox, dxap:

—Udzel la lyu, ñë neeg nak tib lguër det nguën ñë yuda meṅ. **36** Guts lo meṅ zak ibi meṅ, dzok tsia meṅ dën det yu meṅ ñë guedz win guun yu gagu neeg ñë ikaa meṅ guun gow meṅ.

37 Nena Jesus dxap:

—Lëëya. To koṽ udeed guun gow meṅ.

Zhin useedx ukëb:

—¡Gakdow! Deeṽ ikaanoo guiatxtil guun gow meṅ ki xkiin dami guun dxutsnaa tib meṅ zhiyla gak tib yiz.

38 Jesus dxap:

—¿Bla guiatxtil dxapto? Koṽ tsia uwiy gaṅ.

Uya zhin useedx uwiy gaṅ bla guiatxtil yu ñë dxap:

—Yu gaay guiatxtil ñë chopak maṽ win.

39 Dzok unaabeyx uyuxkwaa ñaz meṅ uzob lo guizh yë; **40** uyuxkwaa meṅ uzob meṅ, yu ñaz meṅ uyak tib gayoow meṅ, yu ñaz meṅ uyak chop-gal ptsii meṅ. **41** Ga dzok uzeṅ Jesus gaay guiatxtil nu ñë idxop maṽ ñë uwiyx ibaa, udeedx xkizh lo Dios, ñë uyuṅ idxolx guiatxtil udeedx lo zhin useedx uguizo lo meṅ. Nã uguizx idxop maṽ idxë lo meṅ. **42** Idxësa meṅ uyow axta udzë ldoos meṅ. **43** Nã bee udzëdxaa tsii-pchop xkwid uyu guiatxtil biuy ñë maṽ guun uyaan. **44** Meṅ uyow guiatxtil knu nak gaay mil nondaa mguiy. Nã zhaa nak unaa ñë mdoos.

Jesus zë lo nis

45 Uyoolo guun cheen Jesus unaabey mban uyep zhin useed lën yuyag dzok kaneedx zhin useedx ted lo nisdoo ñë idziñ zhin useedx Betsaida. Lëë lëëx xneedxaa lo men zak ibi men. 46 Or udxaala idxë stib men uya Jesus guiy det unee Jesus lo Dios. 47 Or lëë lyu xkay, udxol la lo nisdoo zë yuyag. Jesus uyaan nondaa lëë det nak dxow nisdoo. 48 Uwiyx ngan sëë men yuyag lo nis dxuun zhoob me dux guun dxun gakda isëë men yuyag det dxaklëdz men tsia men. Sil ga or nkaydxaa xna zia Jesus uzë Jesus lo nis gax det zia yuyag, uyuñx zhik dxun men ted su. 49 Or uwiñ zhin useedx zëx lo nis, uyuñ zhin useedx guilzhgab nak nondaa tib xpe men, ñë ukëë zhin useedx dxedz. 50 Idxë zhin useedx uwiñ lox ñë udzeb zhin useedx. Ga dzok lëë lëëx dxap:

—¡Koi bin ndxoob ldooto! ¡ldzebdato! ¡Naa ga!

51 Uyepx lën yuyag ñë ubiaz me, ñë idxë zhin useedx ndxoob xna, 52 dxuun zhëzhda guien'n zhin useedx guun uyuñx or uyuñ ndxoobx guiatxtil. Tsay uyen'n zhin useedx chu nakx.

Jesus dxun guiak'n mguidz Genesaret

53 Udedla Jesus idxë zhin useed lo nisdoo, yux lën yuyag idxëx zhin useedx, udziñ lo lyu guun naaz Genesaret ñë ga uyaag yuyag tib kwa dxow nisdoo. 54 Zhik uyetx lën yuyag idxëx zhin useedx lëë men yu ga uyuñbey Jesus. 55 Idib lguërknu mban uzë men ñë ukëë men mguidz lo da, uyey men det nan men zu Jesus. 56 Loktaa det uya Jesus lëë men uya ga. Idxë lën guedz win, ñë guedz ncho ñë dën, zhguix men mguidz det dxak lguiy ñë xnab men lox itiin nup zhabx lëd mguidz; ñë idxësa men zhgaaz zhabx lëd dxiak'n.

Guun dxun lëëda nak men

7 1 Ubig gax fariseo lo Jesus ñë ña mextr dxun seed idxë guun ukëë Moises guun unaabey Dios guñ men Israel udxaa guedz ncho lë Jerusalen. 2 Men nu uwiñ yu zhin useed Jesus dxow or zhëzhda idëëb na, zhik uyuñ seed men boka. Boka uyuñ seed men xkiin idëëb na ma xneeg,

xka_l mbila na ma. ³ (Dxuun fariseo ñë idxë stib men Israel dxun guun uyun seed men boka ñë gowda deel zhëzhda idëëb na xneeg. ⁴ Or dxioobidxe men lo lguiy gowda men deel zhëzhda idëëb na men. Ña dxap men ndaldxaa guun xa_n dxun men: dxap men xa_n zhguë men vas ñë jar ñë gues ñë lon.) ⁵ Guunnu gan_na lëë fariseo ñë mextr dxun seed idxë guun ukëë Moises guun unaabey Dios gu_n men Israel unop diidz lo Jesus:

—¿Xamod dxun_{da} zhin useedaa guun uyun seed men boka, ñë dxow zhin useedaa or zhëzhda idëëb na?

⁶ Jesus ukëb:

—Nakto zhik nak men dxak chop dxow. Wen unee Isaias xa_n nakto or ukëë diidz cheen guun unee Dios:

Men cheen nondaa lo guia dxun ndxoob'n,
ñena ldo_n men do_n blo zob lo'n.

⁷ Bëkda stii_n or xnee men cheen xlëts men cheen naa.

Guun dxun seed men cheen nak nondaa guun xnaabey mnech.

Guun nu unee Isaias.

⁸ Saan_{to} guun xnaabey Dios ñë zënkëto zhits guun dxun seed men.

⁹ Ña dxap Jesus:

—Ngan_{da} zhded suto guun xnaabey Dios, dzok gun_{to} nondaa guun unee men boka. ¹⁰ Moises dxap: “Bin ndxoob pxozaa ñë xnaa'l, ñë deel chu ga wenda xnee lo pxoz ada lo xnaa xkiin iguët men men_{nu}.” Guun nu unee Moises.

¹¹ Ñena to xnee zak inee tib men lo pxoz ada lo xnaa: “Gakda gun'n xguiluña'l dxuun guun nedz'n lo'l nak guun lë Korban, guun zhded'n lo Dios.” ¹² Ña xneeto men xnee guun cheen xkiinda gundxaa xguiluña pxoz ada xnaa. ¹³ Xneeg dxun_{to} ziada ldo_{to} guun xnaabey Dios; nondaa zënkëto zhits idxë guun unaabey men boka. Ñë dxun_{to} ndaldxaa guun zhiyla tibs_a nak.

¹⁴ Ga dzok lëë Jesus ubedz men ñë dxapx lo men:

—Idxëto kol bin guun ine'n ñë guien'n to: ¹⁵⁻¹⁶ nakda guun dxow men guun gu_n wenda gak men. Guun zhdxaa lën ldo_n men guun_{nu} nak guun dxun wenda men.

17 Or lëë Jesus usaan idxë men ñë uded lën yu, zhin useedx unop diidz lox gan xamod nak diidz guun dxun seedx.

18 Dxap Jesus:

—Nlas dxak'n dxienda'n to guun ki. ¿Be dxienda'n to nakda guun dxow men guun gun wenda gak men? 19 Dxuun zhdeddow lën ldoos men, sonda lëëw zhded lën trip, ga dzok idxëgako zhdxaa.

Guun cheen xneex dzok gak nan men idxësa guun dxow ma mbi nak. 20 Na dxapx:

—Guun zhdxaa lën ldoos men guunnu dxun wenda men. 21 Dxuun lën ldoos men zhdxaa guilzhgab guun lëëda, ñë zhdxaa guilzhgab itsiaal men loktaa men, ñë dxun men guilzhgab kwan men, ñë iguët men men 22 ñë nak lën ldoos men zhdxaa dxun men guilzhgab gap men stib unaa zhaa ada stib mguiy zhaa or dxapla men tsiaal men, ñë dxiu lë men. Lën ldoos men zhdxaa guun lëëda, zhdxaa xkeedia men, ñë dxuxkwaa men diidz guizh, ñë ndxoob dxaklëdz men gun men idxësa guun ndxoob lëëda nak ñë xlëë ldoos men dxan men stib men ñë dxak ndxo men, ñë dxienda'n men kwaan nak guun wen ñë guun wenda. 23 ldxësa guun cheen nak guun lëëda, zhdxaa lën ldoos men ñë dxun wenda men.

Tib men zit ulaalëdz Jesus

24 Ga udxaa Jesus idxë zhin useed Jesus zia det yu guedz guun naaz Tiro. Ga uzëëb Jesus lën tib yu ñë dxaklëdz Jesus chukda ñak nan; ñena ñakda nkëts Jesus. 25 Tib unaa yu men dzab zhin unaa, uyak nan lëë Jesus uzëëb ga. Mban uya unaa ñë usaazhib unaa zhan niy Jesus. 26 Nakda unaa knu men judio, nak unaa tib men zit, ñë udxaa tib lguër lë Fenisia guun nak xalyu guedz naaz Siria. Uya ñë unab lo Jesus kwaa Jesus men dzab lëd zhin. 27 Jesus uyaklëdz gak nan unaa xkiin gun Jesus xguiluña men judio kaneedx, gana men zit. Guunnu dxap Jesus:

—Wenda ila ma guiatxtil lo mdoo ideed ma gow mëk. Xkiin gow mdoo kaneedx mdoo.

28 Ukëb unaa:

—Nliw, dad, nana, axta mëk dxow idxë guiatxtil biuy guun siaab mdoo zhan mes.

29 Jesus dxap lo unaa:

—Wen unee'l; zak zia'l. Udxaala men dzab zhinaa.

30 Or udziṅ unaa lidz unaa lëë mdoo zhoob lo lon lëë meṅ dzab udxaala lëd mdoo.

Jesus dxuṅ guiak'n tib meṅ dxag dxow or xnee ñë nkwë

31 Jesus udxaa det yu guedz naaz Tiro ñë udedx Sidon ñë det yu guedz guuṅ lë Tsii Guedz, udziṅx dxow nisdoo Galilea. 32 Ga uzëña meṅ tib meṅ dxag dxow or xnee ñë nkwë lo Jesus ñë unab meṅ lox uxob nax lëd meṅ cheen. 33 Jesus uzëña meṅ cheen tib kwa det guent meṅ, ga usëëbx xkwenx lëṅ diag meṅ ñë uzëëx ndzuk nax ñë utiinx ludz meṅ. 34 Uyoolo ga uwiyx ibaa ñë udoob Idoox ñë dxapx lo mguiy:

—ǀEfata! (Nak: ǀUya!)

35 Lëëg ornu lëë diag meṅ nkwë uyaṅ ñë uyak wen ludz meṅ ñë uyak unee meṅ wen. 36 Jesus unaabey lo idxë meṅ nkwa ga chukda lo inee meṅ; ndxoob unaabeyx lo meṅ ineeda meṅ, ñena ndxoobdxaa unee meṅ. 37 Ndxoob xna meṅ ñë xnee meṅ:

—Idxë guuṅ wen dxuṅ mguiy ki. Axta dxak dxuṅ lëë meṅ nkwë dxon ñë meṅ gakda inee xnee.

Jesus zhdeed guuṅ gow tap mil mnech

8 1 Stib dze zhaagaa ugaalsa ndaldux mnech ñë bëkda guent gow mnech. Jesus ubedz zhin useed ñë dxapx:

2 —Xkë Idoo'n mnech cheen, dxuuṅ uyakḷa tsoṅ mbidz nkwa meṅ lo'n ñë bëkda guent gow meṅ. 3 Ñë deej ixal'n meṅ lidz meṅ or zhëzhda gow meṅ zak ikay'n meṅ ñaz dxuuṅ yu meṅ ziaad wat.

4 Zhin useedx ukëb:

—ǀXaṅ ideed ma guuṅ gow meṅ tib lguër det xneeg nak det yuda meṅ?

5 Jesus unop diidz:

—ǀBla guiatxtil dxapto?

Ukëb zhin useedx, dxap:

—Gadzo.

6 Dzok unaabeyx uzob meṅ lo lyu, uzeṅx gadz guiatxtil, ñë udeedx xkizh lo Dios, ñë uyuṅ idxolx guiatxtil ñë udeedxo lo zhin useedx, ñë zhin useedx uguiizo lo idxë meṅ. 7 Ña dxap zhin useedx nup maṅ win; ornu Jesus udeed xkizh lo Dios, ñë ña unaabeyx lo zhin useedx uguiiz maṅ cheen. 8 Wen

uyow men̄ idxē men̄ ñē bee udzēdxaā gadz xkwid ncho uyu biuy guuñ uyaan̄. ⁹ Zhiyla gak tap mil men̄ uyow. Ga dzok unee Jesus ibi men̄. ¹⁰ Ñē uyepx lēñ yuyag idxēx zhin useedx ñē ziax det yu guedz naaz Dalmanuta.

Fariseo xnab lo Jesus guñ Jesus tib guuñ ndxoob

¹¹ Udziñ fariseo ñē unee ndal guuñ lo Jesus dzok gwiñ idxē men̄ gan̄ be nli udxaa Jesus lo Dios ñē unab fariseo lo Jesus guñ Jesus tib guuñ ndxoob, guuñ gwiñ ina men̄; dzok gak nan̄ men̄ nli udxaa lo Dios. ¹² Jesus udoob ldoō ñē dxap:

—¿Xamod xnab men̄ yu lo guedzlyu naor guñ'n tib guuñ ndxoob? ¡Lēēya! ¡Guñda'n niga tib guuñ ndxoob nondaa gwiñ men̄ udxa'n lo Dios!

¹³ Ornu usaan̄x men̄ ñē ziax, uyepx lēñ yuyag, zia stib kwa nisdoo.

Levadur'n fariseo

¹⁴ Uyuñlēdz zhin useedx ñey guuñ ñow, ñē nondaa ney zhin useedx tib guiatxtil lēñ yuyag. ¹⁵ Jesus dxap:

—Koj̄ uwiñ gan̄aa, koj̄ gon̄ lo levadur'n fariseo ñē levadur'n Herodes.

¹⁶ Idxē zhin useedx zaadiidz uneex guuñ ki dxuun̄ guent guiatxtil.

¹⁷ Jesus uyeñ'n guuñ zaadiidz zhin useed ñē dxapx:

—¿Xamod xneeto guent guiatxtil loto? ¿Be zhēzhda guieñ'n to? ¿Be nxendxaa nak xguilzhgabto? ¹⁸ Dxapto ngud loto ñena dxienda'n to guuñ xwiyto, dxapto diagto ñena dxienda'n to guuñ dxonto. ¿Be slēdzdato? ¹⁹ Or uyuñ idxol'n gaay guiatxtil uyow gaay mil mguiy. ¿Ñē bla xkwid udzē uyu biuy guuñ utopto?

Zhin useedx ukēb:

—Tsii-pchop xkwid.

²⁰ Ñē or uyuñ idxol'n gadz guiatxtil uyow zhiyla gak tap mil men̄, ¿bla xkwid udzē uyu biuy guuñ utopto?

Ukēb zhin useedx:

—Gadz xkwid udzē.

²¹ Dzok dxapx:

—¿Be zhēzhda guieñ'n to xan̄ nak guuñ uyuñ'n?

Jesus uyuṅ guiak'n tib meṅ gakda gwiṅ

22 Ga udziṅx guedz lë Betsaida, ñë zhin useedx, uzëña meṅ tib meṅ lo Jesus, meṅ gakda gwiṅ, unab meṅ lox uxob nax lëd meṅ. 23 Jesus uzeṅ na meṅ gakda gwiṅ ñë udxaax tib kwa guedz idxopx meṅ. Ga uyuṅ bënṅ ngudio meṅ ndzuk ñë uxob nax lëd meṅ ñë unop diidzx gaṅ be dxakla xwiṅ meṅ nup. 24 Meṅ gakda gwiṅ uzaalo xwiṅ, dxap:

—Xwiṅ'n lo mguiy ñë zë mguiy. Nena xna mguiy zhik xna yag.

25 Ga dzok uxob Jesus na ngudlo mguiy uyak wen ngudlo mguiy ñë uyak uwiṅ mguiy. Idxësa guuṅ uwiṅ mguiy wen. 26 Ga dzok uxaal Jesus mguiy lidz mguiy, ñë dxapx lo mguiy:

—Tsiada'l lëṅ guedz ineeda'l lo niga tib meṅ kwaan uyak.

Pedr xnee Jesus nak Krist, lëësa meṅ uxaal Dios

27 Uyoolo guuṅ cheen, Jesus ñë zhin useed uya idxë guedz win guuṅ yu idib lyu naaz Cesarea Flip. Or zu Jesus ñaz idxë zhin useed, unop diidzx lo zhin useedx, dxapx:

—¿Kwaan xnee meṅ chu nak'n?

28 Zhin useedx ukëb:

—Yu meṅ xnee luuy nak Juan uchop nis, yu meṅ xnee luuy nak Eli, yugaa meṅ xnee nakaa tib meṅ uchats xdiidz Dios boka.

29 Dxapx:

—Ñë to, ¿kwaan xneeto chu nak'n?

Pedr ukëb:

—Luuy nak Krist, lëësa meṅ uxaal Dios inaabey.

30 Jesus unaabey lo zhin useed chukda lo inee zhin useedx chu nakx.

Jesus xnee xaṅ guët

31 Ornu lëë Jesus uyuṅ seed zhin useed nak Jesus lëësa meṅ udxaa ibaa gak tib mnech ñë xkiin gak Jesus guizhtig, ñë idxë meṅ ndxoob nak lo meṅ judio, ñë idxë meṅ xnaabey lo unlay, ñë mextr dxuṅ seed idxë guuṅ ukëë Moises guuṅ unaabey Dios guṅ meṅ Israel ikaanadax. Uneex iguët meṅx,

ñë mbidz tson lëex gusche lën baa. ³² Wen uneex guun cheen ñë nganda uyen'n zhin useedxo. Ga dzok lëe Pedr uzëñax tib kwa ñë udux Pedr lox. ³³ Ga dzok lëe Jesus uwiy lo zhin useed ñë udux Jesus lo Pedr, dxapx:

—¡Goobche lo'n, Men Dzab men dxunbey lo sidxë men dzab! Luuy dxaklëdzda guun dxaklëdz Dios. Nondaa dxaklëdzaa guun dxaklëdz idxë men.

³⁴ Ga dzok ubedz Jesus zhin useed ñë ndal men ñë dxapx:

—Deel chuga dxaklëdz gak zhin useed'n, xkiin sënke mennu zhits'n ñë xkiin gunlëdz mennu guun dxaklëdz mennu, ñë gun mennu guun dxaklëdz Dios; xkal pa guizhtig ted men axta deel guët men lo cruz. ³⁵ Men dxaklëdz ila xguilmban, iloozh; men iloozh xguilmban lo zënkë men zhits'n ñë xdo diidz guun xla men lo xdo men, guun nu nak guun gun ilaa xguilmban men. ³⁶ ¿Kwaan gun men gan deel idibsa guedzlyu gak cheen men, ñë iloozh men xguilmban men? ³⁷ Ña, ¿blak zak kizh men xguilmban men? ³⁸ Yu men xtaalëdz inee zënkë zhits'n, ñë inee xdiidz'n lo men yu guedzlyu naor, men xlaalëdzda Dios ñë dxap xdo. Deel xtaalëdz mennu lo'n, naa, men udxaa ibaa gak tib mnech, itaalëdz'n lo mennu or guiel'n ñë xkë dxol'n Dapa'n lëd'n ñë ña guiaad idxë angel'n Dios.

9 ¹ Ña dxap Jesus:

—Kol uzoob diag. Yu men neeg naor guëtda axta gwiw men lëe Dios iluuy xguilndip Dios lo men ñë gwiw men xan nli xnaabey Dios ñë dxan Dios men.

Zhaa xna Jesus

² Uded su xop mbidz Jesus uya tib guiy guia nak, uzëñax nondaa Pedr ñë Santiag ñë Juan. Ga lo guion mguiy cheen zhaa una Jesus. ³ Zhabx nondaa ukë dxol lo ñë nondaa bëzhiil uyak guun chukda zak gun xkal kë menno ndxoob.

⁴ Guion men cheen uwiy lo Eli ñë lo Moises zaadiidz idxë Jesus. ⁵ Pedr dxap lo Jesus:

—Dad, ¡wen nak zunoo neeg! Guxkwaanoo tson yu win; tibo luuy, tibo Moises, ñë tibo Eli.

⁶ Zdzeb zhin useed ñë Pedr nañda kwaan inee. ⁷ Or xnee Pedr guun cheen lëe tib xkay uyet udxal gagu men. Ñë zhid xkay uyen tib tsiy unee:

—Men cheen nak damëed'n xkë ldoo'n; kol bin guun xnee men cheen.

8 Lëëg ornu uwiy zhin useed gagu, chukda lo nwiy zhin useed, nondaa lo Jesus.

9 Or ziet Jesus guinyu Jesus dxap lo zhin useed chukda lo inee zhin useed guun uwiy, axta or lëë meñ udxaa ibaa gak tib mnech iban stib. 10 Guunnu ganna lëë zhin useed chukda lo neew, nondaa guion zhin useed unop diidz: “¿Xamod uneex iban meñ stib?” 11 Unop diidz zhin useed Jesus lo Jesus:

—¿Xamod xnee mextr dxun seed idxë guun ukëë Moises guun unaabey Dios guñ meñ Israel xkiin guiaad Eli kaneedx?

12 Lëëx ukëb:

—Nliw, kaneedx Eli guiaad, ñë Eli ikaali idxëw. ¿Ñë xamod xnee xdiidz Dios meñ udxaa ibaa gak tib mnech gak guizhtig ñë ikaanada meñx? 13 Naa xne uyaadla Eli, ñë uyun meñ lo Eli guun dxaklëdz meñ zhik xnee xdiidz Dios guun gak.

Jesus dxun guiak'n mdoo yu meñ dzab

14 Or uyoobidxe Jesus ñë guion zhin useed cheen udzin det zu sablo zhin useed. Gagu zhin useed nkwa ndaldux mnech, ñë ña mextr dxun seed idxë guun ukëë Moises guun unaabey Dios guñ meñ Israel zu ga xkaalsa idxë zhin useed. 15 Or uwiy meñ lo Jesus xna meñ ñë idxësa meñ uzë zhuu zia unee diuzh lox. 16 Lëëx unop diidz lo mextr:

—¿Kwaan xneeto lo zhin useed'n?

17 Tib men zu ga ukëb:

—Dad, neeg ziaadña'n damëéd'n lo'! Yu mdoo men dzab ñë gakda inee mdoo. 18 Loktaa det zu mdoo stse men dzab lo mdoo dxuñ men dzab zhbix mdoo, dxiab mdoo lyu ñë zdzib ptsiin dxow mdoo ñë stsiaal lay mdoo ñë zhgaalas mdoo. Unab'n lo zhin useedaa nbiaa men dzab cheen, ñena ñakdow.

19 Jesus dxap:

—¿Xamod xlaalëdzdato? Ikedzda'n tsu'n loto, ¿sablodxaa dze tsu'n loto dzok ilaalëdzto? Ko! guxi mdoo, guiaad mdoo neeg.

20 Dzok uzëña men mdoo lo Jesus. Or uwiy men dzab lo Jesus, uyuñ men dzab ukë mdoo yoob. Ubix mdoo uyab mdoo lyu ñë udiibxta mdoo ñë udzib ptsiin dxow mdoo.

21 Jesus unop diidz lo pxoz mdoo:

—¿Pa or uzaalo xneeg zak mdoo?

Pxoz mdoo ukëb:

—Axta or nak mdoo mdoo win. 22 Ñë ndalduxla inëë xlaabe men dzab mdoo lo ki ñë det yu nis dzok guët mdoo. Xkaw, dee! zak guñaa tib guuñ ukë ldo'o! noo ñë biñ xguiluñanoo.

23 Jesus dxap:

—¿Xamod xnee'! “dee! zak guñaa tib guuñ”? ¡Lo men xlaalëdzo idxësa guuñ zak!

24 Ornu lëë pxoz mdoo nkets ukëë dxedz ñë ukëb:

—Naa xlaalëdzo. ¡Biñ ilaalëdzdxaa'n!

25 Or uwiy Jesus zhgaalsa ndal men ornu udux xa lo men dzab, dxapx:

—Men dzab, luuy dxuñ nkwë mdoo ñë gakda inee mdoo, naa xnaabey lo'! idxaa'! lëd mdoo cheen ñë goobidxeda'! tetaa lëd mdoo.

26 Ukëë men dzab dxedz ñë uyuñ men dzab ukë mdoo stib yoob ndip. Ga dzok udxaa men dzab mdoo ñë usaan men dzab mdoo zhik nak mdoo uyëtla. Guuñnu ganña ndaldux men dxap: “Uyëtla mdoo.” 27 Jesus uzeñ na mdoo ñë ulis mdoo; ñë ornu lëë mdoo uzaali.

28 Ga dzok uded Jesus lëñ tib yu, nondaa zhin useedx unop diidz lox:

—¿Xamod noo ñakda nbiaanoo men dzab nu?

29 Jesus ukëb:

—Nondaa deej xnab ma lo Dios ndxoob zak kwaa ma men dzab zhik nak men dzab cheen.

Nak chop inëe lëe Jesus xnee guët

30 Or ubi Jesus ga ñë zhin useed uded Galilea. Ñë Jesus ñaklëdzda ñak nan ni tib men lëex uded ga. 31 Dxuun lëe lëex dxun seed zhin useedx. Dxapx lo zhin useedx:

—Naa, men udxaa ibaa gak tib mnech, sëeb na ndal mguiy, ñë iguët men mennu; ñë or gak tson mbidz uyët mennu lëe mennu ibanag stib.

32 Dxienda'n zhin useed guun xneex, ñë zdzeb zhin useed inop diidz lox.

¿Chu ndxoobdxaa nak?

33 Udziñx Capernaum ñë zhin useedx. Or yulax lën yu Jesus unop diidz lo zhin useed:

—¿Kwaan zaadiidzto or ziaadn ñaz?

34 Idxë zhin useed dze nak nkëbda, dxuun or zu ñaz zhin useed ukaalsa gan chu ndxoobdxaa nak yu zhid. 35 Ornu uzobx ñë ubedzx iza tsii-pchop zhin useedx ñë dxapx:

—Deej chu ga dxaklëdz gak ndxoob lëe mennu gak men zhiydxaa ñë ikë dziin lo idxë men.

36 Ga dzok uzux tib mdoo idxoltaa zhid zhin useedx, ñë uzoobx mdoo nax ñë dxapx:

37 —Deej chu ga xkaana tib mdoo ñë xneeg dxun menno dxuun zënkë men zhits'n, ñë ña xkaana men naa; ornu xkaanada men nondaa naa, sonda ña xkaana men Dapa'n, men uxal'n.

Men zhdxaada lëdn mennu xnee wen nak guun dxuun

38 Juan dxap:

—Mextr, uwiynoo yu tib men, mennu zhbiala men dzab, ñë xnee mennu uyuna zak gun menno; nana, lo nakdan idxën mennu uneenoo lo men gakda gun menno.

39 Jesus dxap:

—Ikadato gun menno, dxuun deej dxun men guun ndxoob guun gakda gun loktaa mnech, ñë xnee men nondaa zak gun men guun nu dxuun uyun'n uyak uyun menno, ornu gakda inee men wenda nak guun dxun'n. 40 Men zhdxaada lëdn mennu xnee wen nak guun dxuun. 41 Kol uzoob diag.

Loktaa men ineedz tib vas nis guiato dxuun zënkëto zhits Krist, lëesa men uxaal Dios inaabay, nak Dios kizh lo mennu.

Koḷ biḡ guilzhgab wen dzok guiabdato lo doḷ

42 Deel yu tib men guḡ gap tib men zënkë zhits'n xdoḷ xkaḷ deel men zënkë zhits'n nakda men ndxoob. Dios guḡ guizhtig men dxuḡ dxap stib men xdoḷ. Zhiydxaa nak izhiig men ita yan mennu ñë ilaabe men mennu nisdoo. Ndxoobdxaa nak guizhtig guuḡ guḡ Dios lo mennu. 43-44 Deel nak na'l dxuḡ guiabaa lo doḷ, uchugo; wendxaa nak deel dxapaa nondaa tib kwa na'l ñë gapaa guilmban guuḡ ineedz Dios ñë idibda, ñë wenda nak deel dxapaa idxop na'l ñë tsia'l tsu'l lo gabil det gakda guuuuy bel. 45-46 Deel nak niyaa dxuḡ guiabaa lo doḷ, uchugo; wendxaa nak deel dxapaa nondaa tib kwa niyaa ñë gapaa guilmban guuḡ ineedz Dios ñë idibda, ñë wenda nak deel dxapaa idxop niyaa ñë tsia'l lo gabil. 47 Ñë deel nak ngudlo'l dxuḡ guiabaa lo doḷ, ubiaaw; wendxaa nak gapaa nondaa tib kwa ngudlo'l ñë tedaa det nli xnaabay Dios, ñë wenda nak deel dxapaa idxop ngudlo'l ñë tsia'l lo gabil, 48 det tibtaa yu guizhtig ñë dxuuuyda bel.

49 Guizhtig nak zhik nak ki. Idxësa men zënkë zhits'n gak guizhtig ñë guuḡgak wen men lo Dios. 50 Wen nak zed ñëna deel nzhiyda zed gakda guḡ stsiḡ men zed cheen. To nak zhik nak zed guuḡ nzhiyda deel yuto lo diḷ ñë gakda guḡ stsiḡ Dios to. Tildato.

Jesus dxuḡ seed wenda nak isu mguiy idxop xaunaa

10 1 Jesus udxaa Capernaum ñë uya stib kwa gueew lë Jordan det yu lyu guuḡ naaz Judea. Ga udzaalsagaa men, ñë lëex uyū seed stib zhik dxuḡx tibtaa. 2 Yu fariseo ubig lo Jesus dxaklëdz inee Jesus guuḡ wenda guuḡ unop diidz men lo Jesus gan be zak isu mguiy idxop xaunaa. 3 Lëex ukëb:

—¿Kwaan unaabay Moises boka?

4 Fariseo ukëb:

—Moises unee zak isu mguiy idxop xaunaa ñë gap unaa tib guits guuḡ ideed mguiy guuḡ xnee usu men.

5 Dzok lëë Jesus dxap:

—Moises unaabay guuḡ ki dxuḡ dxondato guuḡ xnaabay Dios. 6 Or uzaalo uyuxkwaa guedzlyu. Dios uyuxkwaa mguiy

ñë unaa. ⁷ Guuñnu ganna lëë mguiy isañ pxoz ñë xnaa ñë gak idxop tsiaa, ⁸ ñë idxop men gak zhik nak tibak men. Ornu nakda men chop, lëë men uyak tib. ⁹ Guuñ uyuñ idxop Dios idxaabeyda guñ men isu men.

¹⁰ Or yulax lëñ yu lëë zhin useedx unop diidz lox gan xamod nak guuñ uneex. ¹¹ Jesus dxap:

—Mguiy su idxop tsiaa ñë xkaa stib unaa nak dol. ¹² Ñë deel unaa isaalëdz xamguiy ñë ikaa stib mguiy, ña guuñ ki nak dol.

Jesus dxuñ lay mdoo

¹³ Uzëña men mdoo lo Jesus ixob nax lëd mdoo ñë guñ layx mdoo; ñë lëë zhin useed udux lo men zëña mdoo. ¹⁴ Or uwiy Jesus guuñ cheen ulëë Jesus ñë dxap:

—Koj laa guiaad mdoo lo'n ñë ikadato mdoo, dxuñ men nli xnaabey Dios nak zhik nak mdoo. ¹⁵ Koj uzoob diag. Deel dxaklëdz men gak men tib men nli xnaabey Dios xkiin gak men zhik nak tib mdoo.

¹⁶ Ñë ugueedz Jesus mdoo ñë uxob nax guik mdoo, ñë unabx lo Dios wen gak lo mdoo.

Men dxap ndxoob chen xnee lo Jesus

¹⁷ Or lëë Jesus tsugaa ñaz, lëë tib mguiy zë zhuu udziñ, usaazhib lox ñë unop diidz:

—Mextr wen, ¿kwaan xkiin guñ'n gap'n guilmban guuñ idibda?

¹⁸ Jesus ukëb:

—¿Xamod dxuslë'l naa wen? Nondaa tib men wen yu ñë nak Dios. ¹⁹ Nañla'l guuñ xnaabey Dios: “Iguetda'l men, gapda'l tib unaa nakda tsiaa, kwanda'l, ineeda'l guuñ nlida guuñ guñ wenda lo stib men niga ikeediada'l men ila'l chen men, biñ ndxoob xnaa'l ñë pxozaa.”

²⁰ Mguiy dxap:

—Mextr, idxësa guuñ ki dxuñ'n axta nak'n mdoo.

²¹ Jesus uwiy lo mguiy ñë ukë Idoox mguiy ñë dxapx lo mguiy:

—Tib guuñ xche guñaa: gwa, ñë uto idxësa guuñ dxapaa ñë udeedo lo idxë men nlas yu. Xka dzok gapaa cheñaa ibaa. Ñë ndë, ñë uzënkë zhits'n.

22 Or uyon mguiy guuṅ cheen lëëda uyak mguiy, ñë nlas dxak mguiy zia mguiy dxuṅ dxap mguiy ndxoob cheṅ mguiy.

23 Ornu lëë Jesus uwiṅ gagu ñë dxap lo zhin useed:

—Ndxoob ngaṅ nak lo meṅ dxap ndxoob cheṅ gak tib meṅ nli xnaabey Dios.

24 Or uyon zhin useed diidz cheen xna zhin useed xamod nako. Jesus unee stib:

—Zhin, ¡Ngaṅ nak gak meṅ meṅ nli xnaabey Dios!

25 Ngaṅdxaa nak lo tib meṅ dxap ndxoob cheṅ gak tib meṅ nli xnaabey Dios lo ma lë kamey ted zhan tib guzh.

26 Or uyon zhin useed guuṅ cheen ndxoobdxaa una ñë naṅda kwaan guṅ ñë unop diidz idxë:

—¿Ñë chu zak ilaa?

27 Jesus uwiṅ lo zhin useed ñë dxap:

—Lo mguiy gaktow, lo Dios zako, dxuṅ lo Dios guent ni tib guuṅ gaktow guṅ Dios.

28 Pedr unee lox:

—Noo usaṅ idxësa guuṅ dxapnoo ñë zënkënoo zhitsaa.

29 Jesus dxap:

—Kolo uzoob diag. Loktaa meṅ isaṅ lidz, ada bets, ada bzaṅ, ada xnaa, ada pxoz, ada mdoo, ada xalyu, deeḷ guṅ meṅo lo zënkë meṅ zhits'n ñë xdoḷ xdiidz Dios guuṅ ila meṅ lo doḷ, 30 idxësa guuṅ usaṅ meṅ ikaana meṅ guuṅ cheen tib gayoow inëë or mbandxaa meṅ lo guedzlyu cheen; deeḷ nako yu, bets, bzaṅ, xnaa, zhin, lyu, ikaana meṅo tib gayoow inëë loktaa guuṅ. Ñë ña guṅ meṅ guizhtig meṅ cheen ñena dze guuṅ guiaaddxaa gap meṅ cheen guilmban guuṅ idibda. 31 Ndaldux meṅ meṅ nak meṅ ndxoob naor; gak meṅ zhiydxaa; ñë ndaldux meṅ meṅ nak meṅ zhiydxaa naor, gak meṅ ndxoob.

Nak tsoṅ inëë lëë Jesus xnee guët

32 Uzeṅ meṅ ñaz guedz ncho lë Jerusalen ñë Jesus zaanedx lo zhin useed. Zhin useed xna ñë meṅ zënkë zhits zdzeb. Jesus ubedzga iza tsii-pchop zhin useed tib kwa ñë unee guuṅ sakx. 33 Dxapx:

—Nanlato naor zian guedz ncho lë Jerusalen det lëë naa, meṅ udxaa ibaa gak tib mnech, sëëb na meṅ xnaabey lo unlay ñë na mextr dxuṅ seed idxë guuṅ ukëë Moises guuṅ unaabey Dios guṅ meṅ Israel ñë meṅnu inee xkiin guët'n ñë

ideed men'n lo men zit. ³⁴ Guṅ yē men'n ñē itsuk men lo'n ñē ikaanta men naa, ñē gadxaa iguēt men'n; ñē mbidz tson lēē naa ibanag.

Santiag ñē Juan xnab tib guṅ lo Jesus

³⁵ Santiag ñē Juan zhin Zebedeo ubig lo Jesus, dxap:

—Mextr, dxaklëdznoo ilas Idoo'l guṅaa guṅ ineenoo lo'l.

³⁶ Jesus unop diidz, dxap:

—¿Kwaan dxaklëdzto guṅ'n?

³⁷ Dxap men:

—Or nanla idxë men nakaa men xnaabey lo idxësa men, ineedzaa diidz inaabeynoos or inaabeயaa, ñē tibnoo sob kwa'l be, ñē stibnoo sob kwa'l mbeg zhik dxun men ndxoob nak.

³⁸ Jesus ukëb, dxap:

—Nandato kwaan xnabto. ¿Be skedzto gakto guizhtig zhik gak'n guizhtig ñē guëtto zhik guët'n?

³⁹ Ukëb men, dxap men:

—Zako.

Jesus dxap:

—Nli gakto guizhtig ñē guëtto ñē dzzebdatao saktto zhik sak'n. ⁴⁰ Nana nakda naa ine chu zak sob kwa'n be ada kwa'n mbeg, dxuun nak Dios inee chu idxopnoo inaabey.

⁴¹ Or lēē stsi zhin useed uyon guṅ cheen ulēē guik men lo Santiag ñē lo Juan. ⁴² Ornu lēē Jesus ubedz zhin useed ñē dxap:

—Nanlato zhid men zit yu men dxun guilzhgab ndxoob nak ñē zhiil'n or dxun ngaṅ gak lo stib men ñē or ndxoob xnaabey lo stib men. ⁴³ Ñena zhidto zhguialda gaxka sonda deeḷ chuga yu zhidto dxaklëdz gaxka men ndxoob mennu zhguial guṅ xguiluña sidxë men, ⁴⁴ ñē deeḷ chuga yu zhidto dxaklëdz gaxka men ndxoob, mennu zhguial ikë dziin lo idxë men.

⁴⁵ Dxuun niga naa, men udxaa ibaa gaxka tib mnech, ñielda'n dzok guṅ men dziin lo'n, sonda ziel'n guṅ'n dziin lo idxë men. Axta guët'n ñē kizh'n xdoḷ sidxë men.

Jesus dxun guiak'n Bartimeo men gaxka gwiy

⁴⁶ Udziṅ Jesus ñē zhin useed Jerico. Or zhdxaala lën guedznu zënkë ndal men zhits Jesus. Tib nguuy gaxka gwiy lë Bartimeo nak zhin Timeo zob dxow ñaz xnab dami. ⁴⁷ Or

uyon mguiy lëë Jesus udxaa Nasaret ga, ukëë mguiy dxedz, dxap:

—jJesus, men udxaa xadiiy David, ukë ldoon'! naa!

48 Ndal men unee lo mguiy gak dze mguiy ñena ndipdxaa ukëë mguiy dxedz, dxap:

—jMen udxaa xadiiy David, ukë ldoon'! naa!

49 Ornu lëë Jesus usu ñë dxap:

—Kool ubedz mguiy.

Ubedz men mguiy, dxap men:

—Bin wen ldoon'!, gusli, zhbedz Jesusaa.

50 Ulaabe mguiy xachamarra ga ñë mban uya mguiy lo Jesus. 51 Jesus dxap lo mguiy:

—jKwaan dxaklëdzaa gun'n? Ukëb mguiy, dxap mguiy:

—Dad, dxaklëdz'n gun wena ngudlo'n.

52 Jesus dxap:

—Zak zia'!, ulaalëdzaa guunnu uyak wena.

Lëëg ornu uyak uwiyy mguiy, ñë uzënkë mguiy zhits Jesus det uya Jesus.

Zhded Jesus lëñ Jerusalen

11 1 Or dzin gaxla Jesus idxë zhin useed guedz ncho lë Jerusalen, lëñ guedz Betfage ñë Betania gax det lë Guiy Olivos, Jesus uxaal chop zhin useed. 2 Dxapx lo zhin useedx:

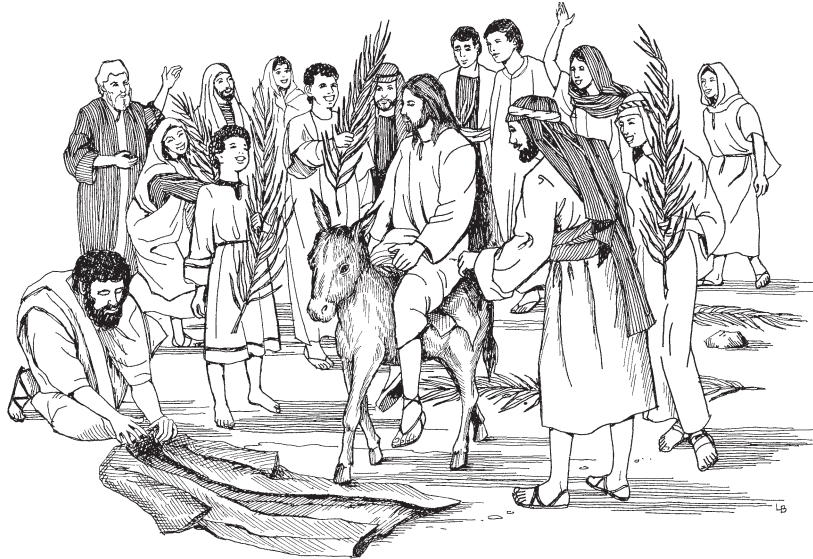
—Kool tsia guedz win guun ngaali lon, ñë or tedto lëñ guedz gwiyto lo tib bur ma kaduu; chukda zhëzhda sob zhits burnu. Kool uxak ma, ñë guiaadñato ma. 3 Ñë deel chu inop diidz loto xamod xakto ma, kool guts: “Lo Xbixwann xkiin ma. Ñë or uyoolola uyun stsiinx ma guiaad ma.”

4 Uya zhin useed det uxaal Jesus zhin useed. Udzin zhin useed ga lëë tib bur kaduu dxow ñaz gax tib dxow yu. Uxak zhin useed ma.

5 Yu men zu ga unop diidz:

—jKwaan dxunto? jXamod xakto bur?

6 Zhin useed ukëb guun dxap Jesus lo zhin useed, ornu udeed men diidz sëña zhin useed bur. 7 Ga dzok uzëña zhin useed bur lo Jesus ñë uxob zhin useed zhab zhin useed zhits bur ñë uzob Jesus zhits ma. 8 Ndaldux men uguix zhab ñë guizh guun uyaxi men dën ñaz zhik dxun men or zhiil'n men dzin stib men.

9 Ñë zhik meṇ zaanedx ñë meṇ zënkë zhits ukëë dxedz unee:

—¡Xkizh Dios! Guṇ ndxoobn meṇ udxaa lo Dios. 10 Guṇ ndxoobn mguiy cheen ziaad dxuun inaabey mguiy cheen zhik unaabey David meṇ udxaan lo xadiiy. ¡Xkizh Dios zob ibaa!

11 Uded Jesus lëṇ guedz ncho lë Jerusalen ñë uyax det zob idoo uwiyx idib det zob idoo. Uyoologa udxaa, ziax Betania ñë iza tsii-pchop zhin useedx, dxuun uzel la lyu.

Jesus ugue yag ig

12 Mbidz chop or udxaa Jesus idxë zhin useed Betania, Jesus ulaṇ'n. 13 Watdxaa zux uwiyx lo tib yag ig nguë xna zhik xna or kë ngud lo ñë ziax ubigx gax lo yag gaṇ be kë ngud lo yag. Ñena guent ngud lo yag. Nondaa blag kë lo yag, dxuun nakda mëëknu mëë ikë ngud. 14 Dzok dxapx lo yag ig:

—Ni snup ikëda ngud lo'l stib.
Zhin useedx uyono.

Jesus zhbiala meṇ xto ñë meṇ zi lëṇ idoo

15 Ga dzok or udziṇx guedz ncho lë Jerusalen stib Jesus uded det zob idoo ñë ubiala idxë meṇ xto ñë meṇ zi lëṇ idoo. Utiizh Jesus xames meṇ stsëë dami ñë utsilx det xto meṇ

palom; 16 ñë ndeeddax diidz nded men lën idoo ñey men tib guun. 17 Ñë uyun seedx, dxapx:

—Lën xdiidz Dios xnee: “Lidz'n nak det ilëts idibdoosa mnech guedzlyu Dios. Ñë lëe to dxunō zhik nak det xkëts mbaan.”

18 Or lëe men dxunbey lo unlay uyon guun cheen ndziaal mextr dxun seed idxë guun ukëë Moises guun unaabey Dios guun men Israel, ornu ukib men gan xamod guun men iguët men Jesus dxuun zaalëdzda men xwiy men idxësa men xna xan dxun seedx. 19 Ñë lëe uxin Jesus ñë zhin useed udxaa lën guedz ncho.

Yag ig guun guent ngud lo

20 Unil stib lyu Jesus ñë zhin useed uded stib det zob yag ig ñë uwiy zhin useed axta lu yag ig ubidz. 21 Dzok lëe Pedr uyuslëdz guun uyak ñë dxap Pedr lo Jesus:

—Mextr, uwiy ganaa lëe yag ig guun ugue'l ubidzla.

22 Jesus ukëb:

—Koj ulaalëdz Dios. 23 Koj uzoob diag. Deeļ chu guiap lo tib guiy: “Ubix ñë guiabaa nisdoo”, zbix guiy nu. Deeļ inee meno ñë ilaalëdz men gako, ornu lëe guun xnee men gak. 24 Guunnu xne'n idxë guun xnabto or xneeto lo Dios koj ulaalëdz, ñë ikaanatow. 25-26 Ñë or xneeto lo Dios ñë tibtaa dxunto guilzhgab guun uyun stib men loto kaneedx koj binlëdz xdoļ men nu. Xka dzok ña Dios men nak Pxozn zob ibaa guun mbi xdoļto.

¿Chu xnaabey dxun Jesus guun dxun?

27 Or uyoolo guun cheen Jesus ñë zhin useed uyoobidxe zia guedz ncho lë Jerusalen. Or lëe Jesus zë det zob idoo ubig men dxunbey lo unlay lox ndziaal mextr dxun seed idxë guun ukëë Moises guun unaabey Dios guun men Israel ñë idxë men ndxoob nak lo men Judio. 28 Ñë unop diidz men lox:

—¿Chu xnaabey dxunaa guun dxunaa? ¿Chu uneedz diidz guņloow?

29-30 Jesus ukëb:

—Ña'n inop diidz tib guun loto: ¿chu uxaal Juan uchop nis, Dios ada mguiy? Koj ukëb. Deeļ ineeto chu uxaal Juan, naa ine chu unaabey lo'n dxun'n guun cheen.

31 Ornu lëë meṅ unee lo stib meṅ:

—Deelṅ guiapn: “Dios uxaalṅ Juan”, inee Jesus lon:
 “¿Xamod nlaalëdzdato guuṅ unee Juan dzok?” 32 ¿Ñë xan
 guṅṅ guiapn: “Mguiy uxaalṅ Juan”?

Unee meṅ guuṅ ki dxuunṅ dzzeb meṅ lo idxë meṅ dxuunṅ
 idxësa meṅ dxuṅṅ guilzhgab lëë Juan nli nak meṅ xchats
 xdiidz Dios. 33 Guuṅṅṅu ganna dxap meṅ lo Jesus:

—Nandanoow.

Ornu lëë Jesus ukëb:

—Niga naa ineda'n chu unaabey dxuṅṅ'n guuṅṅ cheen.

Xdiidz meṅ dxanṅ yag uba

12 1 Jesus unee diidz guuṅ dxuṅṅ luuy lo meṅ. Dxapx:
 —Tib meṅ uyuṅṅ mni yag uba ñë ukëë meṅ krël gagu
 det uyuṅṅ meṅ mni. Uyuxkwaa meṅṅṅu det kwaa meṅṅṅ bin ñë
 uzaa meṅṅṅ tib yu guuṅṅṅ guia zëëb dzok zak gwiṅṅ meṅṅṅ idib det
 uyuṅṅṅ mni meṅṅṅ yag.

'Ga dzok udeed meṅṅṅ lo stib meṅṅṅ ganṅṅ meṅṅṅ ñë meṅṅṅ knu
 ideed uba lo meṅṅṅ cheṅṅṅ. Ñë zia meṅṅṅ cheṅṅṅ stib lguër. 2 Or
 udzinṅṅ dze lëë uba uyak uxaalṅṅ meṅṅṅ cheṅṅṅ tib mos uya lo meṅṅṅ
 dxanṅṅ uba zaaxi uba guuṅṅṅ ideed meṅṅṅ dxanṅṅ uba lo meṅṅṅ cheṅṅṅ.
 3 Dzok lëë meṅṅṅ dxanṅṅ uba ukëëw lëd mos ñë uyaadidxe meṅṅṅ
 mos xkisa mos. 4 Dzok lëë meṅṅṅ cheṅṅṅ uxaalgaa stib mos uya
 lo meṅṅṅ dxanṅṅ uba dzok lëë meṅṅṅ dxanṅṅ uba ukëëw guik mos
 cheen ñë unee ndal guuṅṅṅ wenda lo mos. 5 Ornu uxaalṅṅ meṅṅṅ
 cheṅṅṅ stib mos uya ñë uguët meṅṅṅ mos cheen. Ndal inëë uxaalṅṅ
 meṅṅṅ cheṅṅṅ mos uya ñë yu or meṅṅṅ dxanṅṅ uba ukëëw lëd mos
 ñë yugaa or uguët meṅṅṅ dxanṅṅ uba mos.

6 'Ga uyaanṅṅ nondaa stib meṅṅṅ lo meṅṅṅ cheṅṅṅ ñë nak zhin
 meṅṅṅ cheṅṅṅ ñë xkë ldoṅṅ meṅṅṅ meṅṅṅṅṅ ndxoob. Uludz uxaalṅṅ meṅṅṅ
 cheṅṅṅ meṅṅṅṅṅ, uyuṅṅṅ meṅṅṅ cheṅṅṅ guilzhgab: “Bëkda guṅṅ meṅṅṅ lo
 damëëd'n.” 7 Ñë lëë meṅṅṅ dxanṅṅ uba uzaadiidz idxë: “Cheṅṅṅ
 meṅṅṅ cheen gako: iguëtṅṅ meṅṅṅ cheen ñë gako cheṅṅṅ.” 8 Ornu
 uzeṅṅ meṅṅṅ meṅṅṅṅṅ ñë uguët meṅṅṅ meṅṅṅ ñë ulaabe meṅṅṅ meṅṅṅ
 tib kwa det yu yag uba.

9 Ña unee Jesus:

—¿Ñë kwaan dxuṅṅṅto guilzhgab guṅṅ meṅṅṅ cheṅṅṅ? Ine'n loto
 kwaan guṅṅ meṅṅṅ cheṅṅṅ. Tsia meṅṅṅ cheṅṅṅ ñë iguët meṅṅṅ cheṅṅṅ meṅṅṅ
 dxanṅṅ uba ñë ideed meṅṅṅ cheṅṅṅ ga lo stib meṅṅṅ.

10 '¿Be xlabdato guuñ xnee xdiidz Dios? Xnee:
Ita guuñ ñaklëdzda menñ ñuñ stsiin menñ or uzaa
menñ tib yu nak ita guuñ uyak ndxoobdxaa.

11 Guuñ cheen uyun Dios ñë zhiil'n no uyunxo.

12 Uyaklëdz menñ xnaabey lo menñ judio naaz Jesus dxuun
uyen'n menñ uyun stsiin Jesus diidz cheen guuñ dxun luuy ñë
xka unee Jesus guik menñ; nana lo zdzeb menñ lo idxë menñ
guunnu ganña usaan menñ Jesus ñë zia menñ.

¿Be zhguial kizh menñ dami guuñ xnab menñ xnaabey Rom?

13 Menñ xnaabey lo menñ judio uxaal ñaz menñ fariseo lo
Jesus ndziaal ñaz menñ'n Herodes dzok gunñ menñ inee Jesus
tib guuñ wenda ñë zak inaaaz menñ Jesus. 14 Menñ cheen uya
ñë dxap:

—Mextr, nanñoo tibtaa nli nak guuñ xnee'l. Xkañ chu lo
menñ xnee'l ñë xkañ deel wen zëw lo menñ ada deel wenda zëw
lo menñ. Luuysa nli dxun seedaa menñ tsu menñ zhik dxaklëdz
Dios. Guunnu, ¿be wen nak deel kizhnoo dami guuñ xnab
menñ xnaabey Rom ada wendo? ¿Be zhguial kizhnoow ada
zhguialdow?

15 Ñë Jesus wen nanñ guuñ yu lën Idoo menñ. Dxapx:

—Nanña'n xnabto diidz cheen lo'n dxuun dxaklëdzto
ine'n tib guuñ wenda ñë zak inaaazto naa. Koñ guxi tib
dami ñë gwiyl'n low.

16 Uyey menñ tib dami uya menñ lo Jesus. Uwiyl Jesus lo
dami ñë dxapx lo menñ:

—¿Chu nak menñ cheen? llabto lë menñ cheen.

Dxap menñ:

—Menñ ki nak Cesar, menñ xnaabey Rom.

17 Ornu lëë Jesus dxap:

—Koñ udeed guuñ nak cheñ Cesar lo Cesar ñë guuñ nak
cheñ Dios koñ udeed lo Dios.

Or uneex guuñ cheen nondaa xna menñ.

Xañ nak or ibanag menñ

18 Ga dzok uya menñ nak saduseo lo Jesus. Menñ cheen
xnee ibanda menñ uyëtla stib; guunnu ganña unee menñ guuñ
cheen lox:

19 —Mextr, Moises ukëë guuñ cheen: Deel tib menñ
utsaalña guët ñë ñapda xaunaa menñ mëed, ornu bets

ndaagol gap xaunaa ndaagol dzok ideed meṅ mēēd lo bets meṅ meṅ uyēt. ²⁰ Nana, ine'n, tib inēē uyu tib meṅ nak gadz bets. Kaneedx bets meṅ utsaalna ñē uyēt, ñapda xaunaa mēēd. ²¹ Dzok lēē bets udxop meṅ uyap unaa, ña mguiy cheen uyēt ñē ñapda unaa mēēd. Ga ukaa unaa stib bets mguiy; xkag uyak uyēt meṅ ñē ñapda unaa mēēd. ²² Uza gadz bets meṅ ukaa unaa ñē idxē meṅ uyēt, ni tib meṅ nsaanda mēēd lo unaa. Uyoologa ña unaa uyēt. ²³ Nana, or goobidxe idxē meṅ cheen iban, ¿chu tib mguiy nak tsiaal unaaknu, deeḷ iza gadz mguiy ukaa unaa?

²⁴ Jesus dxap lo meṅ:

—Lēēda guuṅ xneeto, dxuuṅ naṅdato guuṅ xnee xdiidz Dios ñē naṅdato kwaan nak xguilndip Dios. ²⁵ Or lēē meṅ uyētla ñē goobidxe iban, idxē meṅ gak zhik nak angel ibaa; niga mguiy niga unaa itsaalnada. ²⁶ Naor ine'n xaṅ gak or lēē meṅ uyētla iban. ¿Be zhēzhda ilabto diidz guuṅ ukēē Moises det xnee uzē bel guets? Dios dxap lo Moises: Naa nak Dios dxunbey lo Abraham, lo Isaac, ñē lo Jacob. ²⁷ ¿Xnaabeyda Dios lo meṅ mbanda; mban meṅ xnaabey Dios lo! Lēēda nak guuṅ xneeto.

Guuṅ ndxoobdxaa lo idxē diidz guuṅ usaan Moises

²⁸ Tib mextr dxuṅ seed idxē guuṅ ukēē Moises guuṅ unaabey Dios guṅ meṅ Israel uyon xneex idxēx stib meṅ ñē uwiy mextrnu wen ukēb Jesus. Ornu lēē mextr knu ubig lox ñē unop diidz:

—¿Kwaan nak guuṅ ndxoobdxaa lo idxē diidz guuṅ usaan Moises?

²⁹ Jesus dxap:

—Guuṅ ndxoobdxaa nak lo idxē diidz guuṅ usaan Moises nak guuṅ cheen: “Bino meṅ Israel, Dios nak Xbixwann ñē nak tibak Dios. ³⁰ Ukē Idoo'I Xbixwann Dios idibsa Idoo'I, ñē tibtaa biṅ guilzhgab nondaa guuṅ dxaklędz Dios, ñē tibtaa guṅaa nondaa guuṅ dxaklędz Dios.” ³¹ Udxop guuṅ ndxoobdxaa nak lo idxē diidz guuṅ usaan Moises nak: “Ukē Idoo'I idxē meṅ zhik xkē Idoo'I luuy”. Guent stib guuṅ ndxoobdxaa nak lo diidz guuṅ usaan Moises.

³² Mextr knu dxap lox:

—Weno, Mextr. Nli guuṅ xnee'I. Yu nondaa tib Dios ñē guentdxaa stib Dios. ³³ Ñē ilēts ma Dios idibsa Idoo ma, ñē

tibtaa guuṅ ma guilzhgab nondaa guuṅ dxaklëdz Dios, ñë tibtaa guuṅ ma nondaa guuṅ dxaklëdz Dios, ñë ikë Idoos ma idxë meṅ zhik xkë Idoos ma lëëg ma nak guuṅ ndxoobdxaa nak ñë nondxaa idxë guuṅ cheen lo idxë ma zeey ma lo pkuug ñë idxëdxaa guuṅ zhdeed ma lo Dios.

34 Or uwiy Jesus wen ukëb mextr dxuṅ seed idxë guuṅ ukëë Moises guuṅ unaabey Dios guuṅ meṅ Israel dxapx:
—Zhiyla gakaa tib meṅ nli xnaabey Dios.
Ñë chukda nabdxaa diidz lox.

¿Chu lo xadiiy zhdxaa lëësa meṅ xaaḷ Dios inaabey?

35 Jesus dxuṅ seed gax det zob idoo ñë unop diidzx:
—¿Xamod xnee mextr dxuṅ seed idxë guuṅ ukëë Moises guuṅ unaabey Dios guuṅ meṅ Israel Krist, lëësa meṅ ixaaḷ Dios inaabey nak nondaa tib mnech ñë idxaa meṅ lo diiy'n David?
36 Lëëg David unee guuṅ unee Espiritu Santo lëṅ Idoos David, dxap:

Dios dxap lo meṅ xnaabey lo'n:

“Uzob kwa'n be det nondaa zob meṅ nak meṅ ndxoob, axta guuṅ'n gon meṅ xlëë lo'l xdiidzaa.”

Nak guuṅ xnee lëṅ xdiidz Dios.

37 Unee David Krist lëësa meṅ ixaaḷ Dios inaabey nak Xbixwan David. Ñena naṅlato idxaa meṅ ki lo xadiiy David. Guuṅnu Krist nak tib mnech ña nak Xbixwan.

Ndal meṅ zhiil'n dxon guuṅ xnee Jesus.

Xnee Jesus wenda dxuṅ meṅ dxuṅ seed idxë guuṅ ukëë Moises guuṅ unaabey Dios guuṅ meṅ Israel

38 Jesus unee or dxuṅ seed:

—Koḷ gonto ikeediada mextr dxuṅ seed idxë guuṅ ukëë Moises guuṅ unaabey Dios guuṅ meṅ Israel to. Zhiil'n mextrnu gok mextr lëdx nooḷ zhik dxok meṅ nak meṅ ndxoob, ñë së mextr lo lguiy ñë idzaaloto mextr ineeto diuzh lo mextr zhik xnee meṅ diuzh lo meṅ ndxoob nak. 39 Lëṅ yu lë sinagoga det tibtaa zhgaalsa meṅ Israel xkib mextr det wendxaa xna ga zob mextr ñë or gak Ini ñë dxow meṅ xkib mextr lguër det zob nondaa meṅ ndxoob, ga zob mextr. 40 Ñë xkeedia mextr unaa non ñë xla mextrnu lidz unaa non. Dxooḷ mextr ndxoob lay, dzok guuṅ meṅ guilzhgab wen dxuṅ mextr. Lo xaaḷ uyuṅ mextrnu ikaana mextrnu ndxoobdxaa guizhtig.

Guuṅ zhgad unaa nlas yu

41 Tib inëë zob Jesus gax det zu guṅ guuṅ zhgu meṅ dami guuṅ zhgad meṅ lo Dios, xwiyx gaṅ xaṅ zhgu meṅ dami lëṅ guṅ. Ndaldux meṅ dxap ndxoob cheṅ ugu ndxoob dami.

42 Lok cheen udziṅ tib unaa tib, nlas yu, ney chop dami las guuṅ zhiysa nak, ugu lëṅ tib guṅ. 43 Ornu lëë Jesus ubedz zhin useed ñë dxap:

—Naṅ'n unaa tib cheen ñë nlas yu, békda dxap, ugu ndxoobdxaa dami lëṅ guṅ lo idxë meṅ zhgu dami lëṅ guṅ.

44 Idxë meṅ zhgu dami guuṅ uyab uyaanla, ñë lëë unaa cheen lo guilnlas'n ugu idxë dami guuṅ dxap.

Jesus xnee ilozh idoo

13 1 Or udxaa Jesus lëṅ idoo tib zhin useedx dxap lox: —¡Mextr! ¡Uwiy xaṅ xna idoo ki! ¡Ndxoob ncho nak ita guuṅ ñaa idoo ki ñë wen xna ñë ndzun xna!

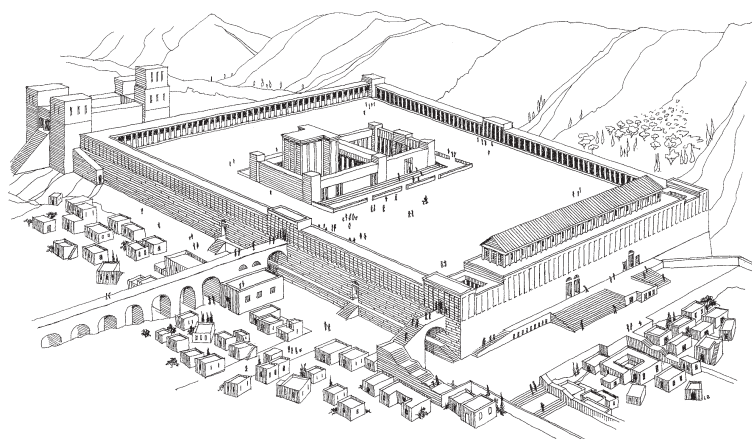
2 Jesus ukëb:

—¿Xwiyaa lo idoo wen ki? Wen xna ñë ndzun xna. Idziṅ dze ilozh idoo ki ñë idxësa ita guuṅ ñaa idoo ki guiab.

Guuṅ gak or zhiyla ilozh idxësa guuṅ

3 Ga dzok ziax guiy det lë Olivos ñë zhin useedx. Neṅ guiy cheen det zob idoo. Jesus uzob ga ñë Pedr ñë Santiag ñë Juan ñë Ndres, nondaa lëë unop diidz lo Jesus.

4 —¿Pa or gak guuṅ unee'l ñë kwaan nak guuṅ xluuy lëë guuṅ unee'l gakra?

5 Jesus ukëb:

—Koł gon chukda ikeediato. 6 Dxuun guiaad ndal men inee nak lëesa men uxaal Dios inaabey. Nē ndal men ikeedia gono.

7 'Or gonto dxak dil̄dxo neeg nē stib lguēr idzebdato.

Dxuun xka gak nēna lëē idibdow ga. 8 Dxuun men tib guedz til̄ idxop men stib guedz det zhaa dxun men, nē tib n̄az guedz guun naaz stib guedz til̄ lsa idxop stib n̄az guedz guun naaz stib guedz. Nē ndaldux lguēr ini zhudxo, nē tsu ubin. Nē guunnu nak nondaa zaalo zhan guizhtig.

9 'Koł gonto; dxuun tsia men izu men to lo men nak dziin nē ikaanta men to lēn̄ yu lē sinagoga det tibtaa zhgaalsa men Israel. Lo zēnkēto zhits'n lēē men izuto lo men gūn̄ guilxtis nē lo men xnaabey; xka dzok ineeto lo mennu guun̄ uyun'n. 10 Or xchedxaa ilozh idxē guun̄, diidz guun̄ ila men lo dol̄ xkiin idxats idib guedzlyu. 11 Nē tsep tsetda ldooto kwaan ineeto lo men nak dziin or sēna men to lo men nak dziin. Lēēg ornu inee Dios loto guun̄ ineeto. Dxuun nakda to men inee, sonda Espiritu Santo inee. 12 Lēēg bets men sēna men det iguēt men men, nē pxoz mdoo sēna mdoo det iguēt men mdoo, nē ornu lēē mdoo idxaa lēd pxoz nē lēd xnaa nē iguēt mdoo pxoz nē xnaa mdoo. 13 Lo zēnkēto zhits'n lēē idxēsa mnech guedzlyu ilēē gan̄to; nē men̄ ikedz axta or idziñ or ilozh idxē guun̄, men̄nu ikaana guilmban guun̄ ideed Dios.

14 'Idziñ or gwiyto tib men̄ ndxoob wenda nak ted lēn̄ idoo det zhguialda ted nē gūn̄ men̄nu guun̄ ndxoob nkap. (Men̄ xlab guun̄ cheen xkiin guien'n men̄o wen.) Or knu men̄ yu det yu guedz naaz Judea xoon̄ tsia axta yagnaal. 15 Nē men̄ zu guik yu guiobda tset men̄ guik yu nē ted men̄ lēn̄ yu nē kwaa men̄ tib guun̄. 16 Nē men̄ yu dēn̄ niga guiobda goobidxe men̄ lēn̄ lidz men̄ gwey men̄ zhab men̄. 17 ¡Ngañ̄ gak lo idxē unaa ney mēēd ornu ada unaa dxap mēēd dxēdz ornu! 18 Koł unab lo Dios gakda guun̄ cheen dze or dxak nal. 19 Dxuun̄ gak tib dze guun̄ ndxoob nlas nak nē lo gak men̄ ndxoob guizhtig guun̄ zhēzhda gak lā uyuxkwaa Dios guedzlyu, niga gaktow stib. 20 Ideedda Dios diidz gak guun̄ cheen stse dxuun̄ deel̄ gak guun̄ cheen stse ni tib men̄ ikedzda. Nana lo xkē ldoox men̄ ubex guun̄nu ideeddax diidz gak guun̄ cheen stse.

21 'Deel̄ chu men̄ xnee loto ornu: “Koł uwiy neeg, Krist, lēesa men̄ uxaal Dios inaabey zu neeg”, ada, “Lēē men̄ zu yi”; ilaalēdzdatow. 22 Guiaad ndal men̄ xnee uxaal Dios inaabey

ñena nlida uxaal Dios mennu ñë ndal men xnee xchats xdiidz Dios xnee guun nlida ñë gun mennu guun ndxoob guun gwiw ina men ñë gun men guun gakda gun loktaa mnech, dzok ikeedia mennu idxë men ñë ikë ndxal men ikeedia axta men ubela Dios. ²³ ¡Ko! gonto! Idxë low xne'n loto or zhëzhda gako.

Or guiaad men udxaa ibaa gak tib mnech

²⁴ 'Or lëë idxë dze guun ndxoob nlas nak ñë guun gak men ndxoob guizhtig udedsu, ornu lëë lo mbidz ikay, ñë lo mëë. ²⁵ Ornu lëë mel ided kia ibaa, ornu lëë ibaa ini. ²⁶ Ornu lëë naa, men udxaa ibaa gak tib mnech, guiel'n lo xkay, ñë gwiw men ndxoob nak'n ñë zak gunbey'n lo idxë men. Ñë gwiw men xkë dxol Dios lëd'n. ²⁷ Lëë naa ixal daangel'n ñë itop angel idxë men ubela Dios. Or itop angel men, idxaa men loktaa det yu men; tser yu men gax ada yu men wat, ga idxaa men.

²⁸ 'Dxaklëdz'n gun sed'n to guun xluuy yag ig; or zaalo xkë blag lo yag ig nan men mban su xlëëdo. ²⁹ Xkag or gwiyto gak guun xne'n, ornu gak nanto mban ilozh idoo. ³⁰ Nan'n idxë guun cheen gak or zhëzhda guët idxë men yu naor. ³¹ Ibaa ñë guedzlyu ilozh, nana, idxë guun xne'n ted suda.

³² 'Chukda nan pa dze ada pa or guiel'n, niga angel ibaa nandow, niga naa nandow. Nondaa Dios nano.

³³ 'Guunnu, tibtaa ilëtsto, ganto ñë gwiyto, dxuun nandato pa or idzin or cheen. ³⁴ Guun cheen nak zhik nak or lëë tib mguiy idxaa lën xguedz tsia stib guedz det wat. Saan men diidz lo men xkë dziin lo men gan men lidz men. Ñë idxë lo men zhdeed xbixwan tib dziin, ñë xnaabey men lo tib men dxan dxow yu. ³⁵ Guunnu, kol ulëts, dxuun nandato pa or ilan'n zhik nanda men pa or ilan xbixwan yu; tser or ikay lyu, ada udxol guiaal, ada or zhbedz nguid, ada or unil lyu. ³⁶ Wenda nak dee! ilan'n mban ñë zu nlëtsdato. ³⁷ Guunnu xne'n loto, ñë idxë lo men: ¡Ko! gok nlëts!

Men xkib gan xan gun men inaaz men Jesus ñë iguët men Jesus

14 ¹ Xche schop mbidz gak Ini lë Pask guun dxuslëdz men judio xan ubiaa Dios men judio Egipto boka. Nak or dxow men guiatxtil guun yuda levadur. Men xnaabey

lo unlay ñë mextr dxun seed idxë guun ukëë Moises guun unaabey Dios guñ men Israel uzaa diidz men nguëts gañ xañ guñ men inaañ men Jesus ñë iguët men Jesus. ² Yu men dxap:

—Gundano lo Ini dzok til̄da men.

Unaa xee seit guun wen xlaa guik Jesus

³ Jesus zia guedz lë Betania, lidz Simon men ukë guëdz lëd guun zak sen lëd stib men. Or lëëx dxow udziñ tib unaa ney tib bot seit guun udxaa tib lo guiaa lë nardo ñë wen xlaa. Ñëzh non seit cheen. Uxañ unaa bot ñë uxee unaa seit guik Jesus. ⁴ Yu men zu ga ulëë ñë unee lo stib men:

—¿Xamod uzhiñ seit cheen? ⁵ Deeñ nto unaaw zak ñun unaa xguiluña men nlas yu. Non seit cheen guun dxutsnaa men zhiyla gak tib yiz.

Ñë unee men guik unaaknu. ⁶ Ñena Jesus dxap:

—Koj laa, ¿xamod stsaal̄ dil̄to unaa? Ndzun nak guun cheen uyun unaa lo'n. ⁷ Men nlas yu tibtaa zu loto ñë zak guñto guun wen lo men̄nu or dxaklëdzto, ñena naa suda'n loto tibtaa. ⁸ Unaa cheen uyun guun udxaabey lo: uxee unaa seit guun wen xlaa lëd'n or zhëzhda guët'n. Xki uyun unaa dzok zak iguëts'n. ⁹ Koj uzoob diag. Loktaa lguër lo guedzlyu det inee men diidz guun ila mnech lo dol, ña inee men guun uyun unaa cheen, ñë xka chukda gunlëdz guun uyun unaa.

Judas xnee xañ igaa Jesus

¹⁰ Judas Iscariote, dxak tsii-pchop zhin useed, uya Judas lo men xnaabey lo unlay unee Judas xañ igaa Jesus. ¹¹ Or uyon men̄o uzhiil'n men ñë dxap men ideed men dami lo Judas. Ornu uzaalo Judas uwiya gañ pa or zak igaa Jesus.

Jesus dxow stsee Pask idxë zhin useed

¹² Kaneedx dze dxak Ini or dxow men guiatxtil guun guent levadur, or uyaxoob Ini uguët men mëkzhiil dxuslëdz men xañ ubiaa Dios men Egipto boka, ñë zhin useed Jesus unop diidz lo Jesus:

—¿Lad dxaklëdzaa tsianoo guxkwaanoo stsee Pask guun gown?

¹³ Dzok uxaal̄x chop zhin useedx, dxapx:

—Kol tsia guedz ncho lë Jerusalen. Ga gwiyto lo tib mguiy ney tib dxe nis. Kol uzënkë zhits mguiy. 14 Në det tedto kol guts lo xbixwan yu: “Mextr xnop diidz: ¿Pa yu nak det gownoo stsee Pask idxënoo zhin useed'n?” 15 Xbixwan yu iluuy loto tib yu zob guia ñë ncho nak, ñë wen ñuxkwaa lën. Kol bixkwaa stsee Pask ñë ga gown.

16 Udxaa zhin useed, uya guedz ncho lë Jerusalen. Udzial yu lo zhin useed zhik unee Jesus, ñë uyuxkwaa zhin useed stsee Pask.

17 Or lëë lyu ukay udzin Jesus yu ñë iza tsii-pchop zhin useed. 18 Or zob Jesus ñë zhin useed lo mes dxow, Jesus dxap:

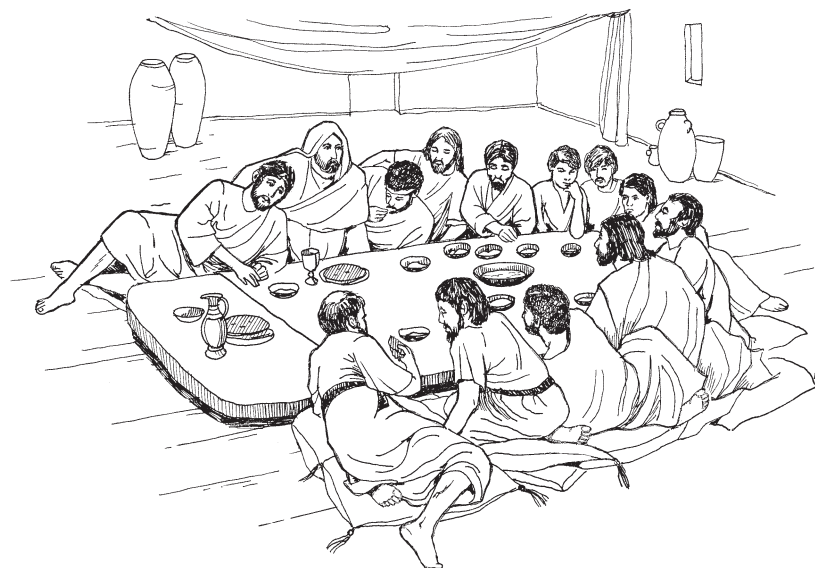
—Kol uzoob diag. Yu tibto dxow ñan gun igaa'n.

19 Idxë zhin useed nlas uyak, ñë tibka tibka zhin useed unop diidz lox, dxap:

—¿Be naaw?

20 Jesus dxap:

—Nak tib men dxak tsii-pchop, men zhgu guiatxtil lëëg lën guian det zhgu'n guiatxtil. 21 Naa, men udxaa ibaa gak tib mnech, guët'n zhik xnee xdiidz Dios, ¡ñena ndxoobdxaa gak guizhtig men gun igaa'n! Wendxaa zia mguiy nu deel ñalda.

22 Or dxow zhin useed ñë Jesus, uzen Jesus guiatxtil ñë udeed xkizh lo Dios, ñë uyun idxolo ñë udeedo lo zhin useed ñë dxap:

—Koḷ tow guun cheen, guun cheen nak zhik nak lëd'n.

23 Ga dzok uzenx kop ñë udeedx xkizh lo Dios ñë udeedx kop lo zhin useedx, ñë idxë zhin useed uya guun yu lën kop.

24 Ñë dxapx:

—Guun cheen nak zhik nak dadxen'n, ñë nap guët'n ñë izhee dadxen'n dzok gak nan idxë men nli guḷ Dios guun unee Dios. 25 Koḷ uzoob diag. Guida'n guun zhdxaa uba stib axta idziḷ dze guia'n zhaa bin det nli xnaabey Dios.

Jesus xnee ika Pedr Jesus tson inëë

26 Uyoolo uyoolx Salmo ñë zhin useedx, uyax guiy det lë Olivos ñë zhin useedx. 27 Jesus dxap:

—Idxëto idxoobdxat ldooto naa. Xka xnee Dios lën xdiidz Dios: “Ided'n diidz iguët men men dxan mëkzhiil ñë ornu lëë mëkzhiil tsu idxats.” 28 Ñena or goobidxe'n iban'n kaneedx'n tsia det yu guedz naaz Galilea loto.

29 Pedr dxap:

—Xkaḷ idxë men ndxoobda ldoo luuy, ñena naa ndxoob ldoo'n luuy.

30 Jesus ukëb:

—Koḷ uzoob diag. Lëëg guiaal cheen or ukëëla gay dxedz chop inëë ika'l naa tson inëë.

31 Ñena Pedr tibtaa uneeg:

—Xkaḷ guët'n or guëtaa, ine'n nli zënkë'n zhitsaa.

Ñë tibsaa unee idxë zhin useed.

Jesus xnee lo Dios det lë Getsemani

32 Ga dzok uyax tib lguër det yu yag olivo lë Getsemani ñë zhin useedx. Dxapx lo zhin useed:

—Koḷ uzob neeg, lëë naa tsia ine lo Dios.

33 Ñë uzëñax Pedr, Santiag, ñë Juan, ñë uzaalo ndxoob nlas uyakx ñë uyunx guilzhgab ndxoob. 34 Dxapx:

—Ndxoob nlas dxak'n axta zhiyla guët'n. Koḷ uyaan neeg ñë iguësdato.

35 Ga dzok zia Jesus stib kwa snupsa, ga usaazhibx ñë udeezlox lyu, ñë unabx lo Dios guḷ Dios idziḷda or tedx guizhtig. 36 Or xneex lo Dios dxapx:

—Pa, luuy nak dapa'n, ñë lo'l idxësa guuñ zak: biñ tedda'n guizhtig cheen; ñena gakda guuñ dxaklëdz'n, sonda guuñ dxaklëdzaa.

37 Ga dzok uyoobidxex det uyaan zhin useed ñë lëë zhin useed naxguës. Dxapx lo Pedr:

—Simon, ¿naxguësaa? ¿Be ni tib or gakda soobna'l? 38 Iguësdata, ñë kol unab lo Dios, dzok guiabdato lo guuñ lëëda. Dxaklëdzto gunto guuñ wen ñena nlisa zuto.

39 Ziax stib ñë uneex lo Dios. Uneex lëëg guuñ uneelax.

40 Or uyoobidxex det uyaan zhin useed, lëë zhin useed naxguës stib ñë uneex lo zhin useed. Nlisa zhdiib lo zhin useed, yu mkaal, ñë nanda zhin useed kwaan ikëb lox.

41 Guuñ uyon uyoobidxex ñë dxapx lo zhin useedx:

—¿Bee zhguësdxaaato? Beyla ga, udziñla or lëë naa, men udxaa ibaa gak tib mnech, sëëb na men dxap xdoj.

42 Kol gusche, ziaad gaxla men gun igaa'n. Zian idzaalon men.

Zen men Jesus ñë zëña men Jesus

43 Bee xneedxaa Jesus or lëë Judas, mguiy yu zhid zhin useed dxak tsii-pchop, udziñ ndziaal ndal men ney guiib guuñ nak zhik nak machet win ñë yag. Uxaañ men xnaabey lo unlay men ñë mextr dxuñ seed idxë guuñ ukëë Moises guuñ unaabey Dios gun men Israel ñë men ndxoob nak lo men Judio. 44 Judas, mguiy uyuñ uгаа Jesus, unee gan xan gunbey men Jesus; dxap Judas:

—Men itsaalo'n lo, mennu ga; kol uzen men ñë kol uzëña men, ñë ilaalëdzdata men.

45 Xka ubig gax Judas lo Jesus ñë dxap Judas:

—¿Mextr!

Ñë utsaalo Judas lo Jesus. 46 Ornu lëë men uzen Jesus ñë uzëña men Jesus.

47 Ñena tib men zu ga ubiaa machet win ñë uchug tib kwa diag men nak xamen unlay. 48 Ñë Jesus unop diidz lo men:

—¿Xamod dxuñto naa zhik nak tib mbaan, neyto kwchiy ñë yag, ziaadto inaazto naa? 49 Idxësa dze yu'n zhidto, dxuñ seed'n det zob idoo, ñë nzendato naa. Ñena guuñ cheen dxak dzok gak guuñ xnee lëñ xdiidz Dios.

50 Usaan zhin useed Jesus tib Jesus ñë uzhoon zhin useed Jesus. 51 Ñena tib niib uzënkë zhitsx ndxañ tib lë lëdx ncho

ña niib cheen uzen men. 52 Ñena ulaalëdz niib lëdx ncho ñë uzhoon niib guidlag niib.

Jesus zu lo unlay ndxoobdxaa nak

53 Dzok uzëña men Jesus lo unlay ndxoobdxaa nak, ñë ugaalsa idxë men ndxoob nak lo men Judio, ñë men xnaabey lën idoo, ñë mextr dxun seed idxë guun ukëë Moises guun unaabey Dios gun men Israel. 54 Wat wat uzënkë Pedr zhitsx axta udziñ ley dxow lidz unlay ndxoobdxaa nak, ñë ga uyaan Pedr uzob Pedr lo men kaanap dxow idoo, ubidz Pedr lo ki.

55 Men xnaabey lo unlay ñë idxëdxaa men ndxoob nak ukib men gan xan inee men ñë zak iguët men Jesus; ñena zdzialda gan kwaan inee men. 56 Ndal men ukeedia unee wenda dxunx, ñena nakda tibsaa guun unee men. 57 Yu men uzaali ñë ukeedia men unee men guun uneex, dxap men:

58 —Noo uyon xneeg unee mguiy cheen: “Naa itsil idoo cheen guun uyuxkwaa men, ñë stson mbidz ilis'n stibo guun guxkwaada men.”

59 Niga xka dxiaanda men diidz.

60 Ornu lëë unlay ndxoobdxaa nak uzaali zhid idxë men, ñë unop diidz lo Jesus:

—¿Bëkda xkëbaa? ¿Xamod nak guun cheen guun xnee men unee'!

61 Ñena Jesus dze nak, bëkda nkëb. Unlay ndxoobdxaa nak unop diidz stib:

—¿Be luuy nak Krist, lëësa men uxaal Dios inaabey? ¿Be luuy nak Zhin Dios, lëësa men udxaa lo Dios?

62 Jesus dxap:

—Naaw. Ñë idziñ or gwiyto lo'n, men udxaa ibaa gak tib mnech, sob kwa be'n Dios Ndxoob det nondaa zob men ndxoob ña gwiyto tset'n ibaa lo xkay.

63 Ornu lëë unlay ndxoobdxaa nak uchaz zhab lo guilulëë ñë dxap:

—¿Kwaandxaa gunn, ikibn men uwiyo guun dxun mguiy ada guun xnee mguiy? 64 To uyon unee mguiy diidz guun wenda lo Dios or xnee nak lëësa men uxaal Dios. ¿Xan xna loto?

Idxë men uyaan diidz dxapx xdoix ñë zhguial guët.

65 Yu men utsuk lox, ñë usioow men lox ñë ukëë men lox lëdx ñë dxap men lox:

—iUnee gan̄ chu ukëew lëdaa!
Ñë men̄ kaanap dxow idoo uguëez lox.

Pedr xnee dxunbeyda Jesus

66 Pedr zob ley dxow yu guet. Lëë unaa nak xamos unlay ndxoobdxaa nak udziñ. 67 Ñë or uwiy unaa lëë Pedr zob lo ki zhbiz, dze una unaa lo Pedr ñë dxap unaa:

—Ña'l zënkë zhits Jesus men̄ udxaa Nasaret.

68 Pedr uga, dxap Pedr:

—Dxunbeyda'n chu ga, niga nan̄da'n kwaan xnee'l.

Ornu udxaa Pedr ley det zhded men̄. Ornu lëë tib gay ubedz. 69 Lëë unaa nak mos uwiy lo Pedr stib ñë unee lo idxëdxa men̄:

—Ña mguiy cheen nak xamen̄ men̄ ki.

70 Ñena Pedr uga stib. Slapsa uyak, lëë men̄ zob ga dxap lo Pedr:

—Nan̄noo ña'l nak tib xamen̄ men̄ ki dxuun̄ ña'l nak men̄ yu guedz naaz Galilea.

71 Ornu lëë Pedr ukeedia dxap:

—iDxunbeyda'n mguiy ki, mguiy xneeto yu'n lo! Dxon Dios guun̄ xne'n ñë guñ Dios guizhtig'n deel̄ xne'n guun̄ nlida.

72 Lëëg ornu lëë gay ubedz stib inëë, ñë ornu uyuslëdz Pedr guun̄ unee Jesus: “Or zhëzhda sa chop inëë kwedz gay, tson̄ inëë inee'l dxunbeyda'l naa.” Ñë uzaalo Pedr uyoon Pedr.

Jesus zu lo Pilat

15 1 Or unil lyu ugaalsa idxë men̄ dxunbey unlay ñë men̄ ndxoob nak lo men̄ judio ñë mextr dxun̄ seed idxë guun̄ ukëë Moises guun̄ unaabey Dios guñ men̄ Israel. Idxë men̄ nu nak men̄ ndxoobdxaa lo men̄ xnaabey men̄ judio ñë uzaa diidz men̄ gan̄ kwaan guñ men̄ lo Jesus. Guun̄nu uzhiig men̄ Jesus ñë uzëña men̄ Jesus lo Pilat, men̄ xnaabey idxë guedz naaz Judea. 2 Pilat unop diidz lox:

—¿Be nakaa men̄ ndxoob, men̄ xnaabey lo men̄ Israel?

Dxap Jesus:

—Luuy xneew.

3 Men̄ dxunbey lo unlay unee lo Pilat uyun̄ Jesus ndal guun̄ wenda. 4 Pilat unop diidz lo Jesus stib:

—¿Xamod békda xkébaa? Uwiy laki guun wenda xnee men uyu_uaa.

5 Nkébda Jesus, guunnu xna Pilat ñë unee Pilat lèn Ido:

—¿Xamod békda xnee men ki?

Pilat xnee guët Jesus

6 Idxë yiz or dxak Ini Pask xnaab men lo Pilat xiaa Pilat tib men, men yu lèn lidzguiib. 7 Ornu yu tib mguiy lè Barrabas lèn lidzguiib zhid ndal stib men. Nak men uguët men or udil men idxë men men nak dziin. 8 Udziñ men ñë unab men lo Pilat guñ Pilat zhik dxun Pilat. 9 Pilat ukéb:

—¿Be dxaklédzto kwa'n men xnaabey lo men Israel lèn lidzguiib?

10 Unee Pilat guun nu dxuun uyen'n Pilat nondaa unaaz men dxunbey lo unlay Jesus lo xlë Ido men xwi y men lo Jesus. 11 Nena men dxunbey lo unlay uyu lo idxë men dzok gaklédz men Barrabas, ñë unab men lo Pilat isaalaa Pilat Barrabas. 12 Pilat unop diidz:

—¿Ñë kwaan dxaklédzto guñ'n lo men xneeto nak men xnaabey lo men Israel?

13 Idxë men ukëë dxedz dxap:

—¿Ukëë mguiy nu lo kruz!

14 Pilat dxap:

—¿Kwaan nak guun wenda guun uyu mguiy nu?

Ñena idxë men ukëë dxedz stib, dxap:

—¿Ukëë mguiy nu lo kruz!

15 Nana, lo dxaklédz Pilat guiaa wen lo men usaalaa Pilat mguiy lè Barrabas, ñë unaabey Pilat or uyoolo uguin men Jesus ideed Pilat Jesus dzok ikëë men Jesus lo kruz.

16 Ornu uzëña soldad Jesus ley det nak dxow lidz Pilat det zob Pilat xnaabey Pilat, ñë utop men idxë ñaz soldad.

17 Ugok menx tib lëdx dxen ngas zhik xna lëdx guun dxok men xnaabey, ñë guikx uzoob men tib koron guun ñuxkwaa guets. 18 Uyoolo ga ukëë men dxedz, dxap men:

—Men xnaabey lo men Israel, ¿xañ dxakaa?

19 Ñë uzen men tib kodz, uguin men guikx, ñë utsuk men lox, ñë usaazhib men lox zhik dxun men lo men ndxoob nak.

20 Uyoolo uyu yë menx, ubiaa men lëdx dxen ngas guun nokx. Ñë ugok men guun nak zhabx ñë uzëña men dzok ikëë menx lo kruz.

Jesus kë lo kruz

21 Tib mguiy nak guedz Cirene, lë Simon, pxoz Alejandro ñë Rufo, ziaad uya dën or zhded meṅ zëña Jesus ga. Uyuṅ meṅ uyey Simon xakruz Jesus.

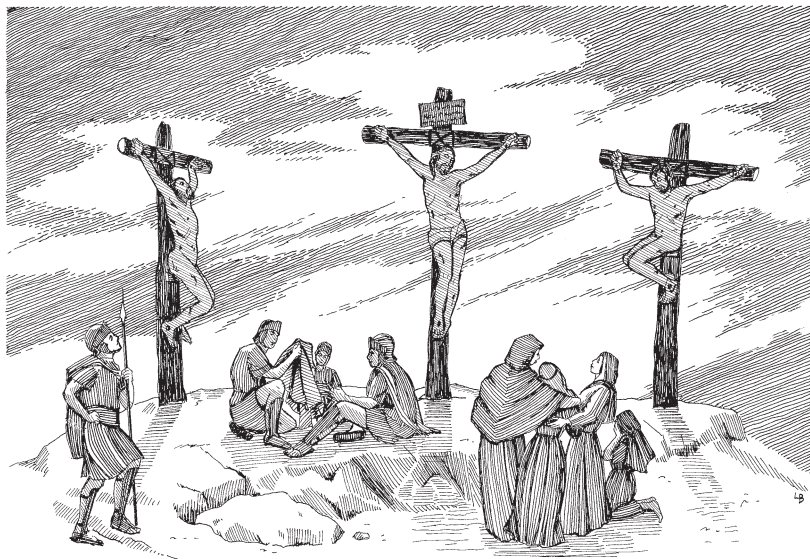
22 Uzëña meṅ Jesus tib ze det lë Golgota (lë beedx guik meṅ). 23 Ñë udeed meṅ bin nbixnaaz guizh lë mirra ña Jesus ñal yoob lëd Jesus, ñena nkaanada Jesuso. 24 Ornu ukëë meṅx lo kruz. Ñë uguit soldad dzok gak naṅ soldad chu gwey zhab Jesus ñë gaṅ pa lëdx gwey tib meṅ ñë stib meṅ.

25 Nak or guëë sil or ukëë meṅ Jesus lo kruz. 26 Ña ukëë meṅ letr lo kruz guik Jesus xnee gaṅ xamod uyët Jesus: "Nak meṅ xnaabey lo meṅ Israel." 27-28 Ña ukëë meṅ chop mbaan lo kruz; tib meṅ ukë kwax be, stib meṅ ukë kwax mbeg.

29 Meṅ uded lox unee ndal guuṅ wenda lox, uchal meṅ guik meṅ ñë dxap meṅ lox:

—¡Luuy unee itiizhaa idoo nondaa tib dze ñë mbidz tsoṅ lëë luuy uyoolola uzaa stibo, 30 nana, ulitaa lo kruz ñë guëtda'!!

31 Xkag uyuṅ yë meṅ xnaabey lo unlay lëëx ñë mextr dxuṅ seed idxë guuṅ ukëë Moises guuṅ unaabey Dios guṅ meṅ Israel. Dxap meṅ:

—Xla mguiy stib men, ñena gakda ila mguiy lëëg mguiy.
 32 i Tset Krist, lëësa men uxaal Dios inaabey lo kruz, mguiy
 nak men xnaabey lo men Israel, dzok gwiynoow ñë
 ilaalëdznoow!

Ñë axta men kë lo kruz or këx lo kruz unee guun wenda lox.

Jesus dxët

33 Or ugaa udxol mbidz, ukay guedzlyu axta or uyak or tson
 uzdel lyu. 34 Lëëg ornu ndip ukëë Jesus dxedz, unee Jesus
 xdiidz Jesus:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? (Xnee: Dios, xlaalëdz'n luuy,
 ¿xamod ulaalëdzaa naa?)

35 Yu men zu ga uyono ñë dxap:

—iUwiy!, zhbedz mguiy ki mguiy lë Eli mguiy uchats xdiidz
 Dios boka.

36 Dzok lëë tib men uzë zhuu ugu lëdx guun zak ke nis lën
 bin ñi xlaa, ñë uzhiig men lëdx cheen guik tib yag ñë udeed
 meno lo Jesus dzok ña Jesus bin. Dxap men:

—iYëz! Gan be ziaad Eli ilit mguiy lo kruz.

37 Ñena Jesus ndip ukëë dxedz ñë uyët. 38 Ñë lëdx guun
 ndxoob nool nak kangaa lën idoo uzaalo udxaz axta guia,
 udziñ axta lyu. Uyak chop lë. 39 Men dxunbey lo soldad zu
 lo Jesus, ñë uwiy xañ uyëtñ ñë dxap men:

—Nli nak mguiy cheen Zhin Dios, lëësa men udxaa lo Dios.

40 Ña zu ndal unaa watdxa; zhid unaaknu yu Mariy udxaa
 guedz lë Magdalena, ñë Mariy nak xnaa Jose ñë Santiag
 (Santiag xnee men ñabdxaa), ña Salome zu ga. 41 Idxë unaa
 cheen uzënkë zhits Jesus ñë uyun unaa xguiluñax or uyux
 guedz naaz Galilea. Ña uyu unaa uzënkë zhitsx or uyax guedz
 ncho lë Jerusalen.

Jose xkëts Jesus lën belyaa guun nak baa

42-43 Dxuxkwaa men idxë chen men dxuun stib dze
 nak dze guun zhguialda ikë men Israel dziin. Or zhiyla idzel
 lyu dze cheen, Jose, men udxaa Arimatea, nak tib men
 ndxoobdxaa lo men judio, ña Jose zhbiaz guiaad Dios nli
 inaabey Dios. Xkañ dzzeb Jose, uya Jose lo Pilat ñë unab
 Jesus. 44 Xna Pilat, ñë uza Idoo Pilat: “¿Xamod xnab Jose
 Jesus? ¿Be uyëtia Jesus?” Ubedz Pilat men xnaabey lo
 soldad ñë unop diidz Pilat gan be uyëtla Jesus. 45 Or lëë

men dxunbey lo soldad uyoolo unee nli uyëtla Jesus, Pilat udeed diidz gwey Jose Jesus. ⁴⁶ Ornu lëë Jose ukaa tib lëdx guun ndxoob non, ulit Jose Jesus lo kruz ñë uchal Jose Jesus lëdx. Ga dzok ugu Jose Jesus lën tib belyaa guun uyuxkwaa men nak baa, ñë usioow Jose dxow baa tib ita ncho. ⁴⁷ Mariy udxaa guedz lë Magdalena ñë Mariy xnaa stib Jose uwiy det ugu Jose Jesus.

Jesus mbanak stib

16 ¹ Udedsu dze guun zhguialda ikë men Israel dziin, Mariy udxaa guedz lë Magdalena ñë Mariy xnaa Santiag, ñë Salome, ukaa men seit guun wen xlaa dzok ichats meno lëd Jesus. ² Ñë kaneedx dze guun zak ikë men Israel dziin uya men dxow belyaa guun nak baa silga or gadxaa dzdiz mbidz. ³ Xneelsa men:

—¿Chu kob ita dxow baa?

⁴ Nena or uwiy men dxow baa, uyan men lëë ita ncho guun ñoow dxow baa zuda det uzu. ⁵ Or udziñ men dxow baa uyan men lëë tib mdoo bguiy zunaz lëdx nkits zob tib kwa dxow baa be. Ornu udzeb unaa. ⁶ Ornu dxap mdoo bguiy:

—Idzbedato, to xkib Jesus men Nazaret, mguiy ukë lo kruz. Mbanla stib, guentdxaa mguiy nu neeg. Kol uwiy det ugu men mguiy. ⁷ Kol tsia ñë kol gutso lo zhin useed ña lo Pedr: “Kaneedx Jesus tsia loto Galilea, zhik uneex. Ga gwiyto lox.”

⁸ Ornu mban ubi unaa dxow baa, dzzeb unaa ñë zhiz unaa ñë chukda lo nee unaaw, dxuun dzzeb unaa ndxoob.

Jesus xluuy lo lo Mariy udxaa guedz lë Magdalena

⁹ Kaneedx dze guun zak ikë men Israel dziin uban Jesus stib ñë uluuy lo Jesus kaneedx lo Mariy udxaa guedz lë Magdalena, unaa ubiaax gadz men dzab lëd. ¹⁰ Unaa cheen uya ñë uneew lo men uzënkë zhits Jesus. Men uzënkë zhitsx nlas dxak ñë dxoon ornu udziñ unaa cheen dxap mbanla Jesus stib. ¹¹ Or lëë men uzënkë zhits Jesus uyon lëë Jesus mban ñë Mariy Magdalena uwiy lo Jesus, nlaalëdzda meno.

Jesus xluuy lo lo chop zhin useed

¹² Uded loknu lëë chop zhin useed zë dën ñë uluuy lo Jesus lo idxop zhin useednu, ñena zhaa xna Jesus or uluuy lox lo idxop zhin useednu. ¹³ Idxop zhin useed nu uya uneew

lo idxëdxaa zhin useed ñena niga or unee zhin useed nu nlaalëdzda sidxë zhin useedo.

Jesus xnaabey lo zhin useed

14 UdzelDXaa lyu Jesus uluuy lo lo iza tsii-ptib zhin useed or lëë zhin useed dxow. Udux Jesus lo zhin useed. Unee Jesus: “¿Xamod nlaalëdzdato unee meṅ loto lëë naa ubanla stib?” 15 Ñë dxapx:

—Kol tsia idibsa guedzlyu ñë kol unee lo idxë meṅ diidz guuṅ ila meṅ lo dol. 16 Meṅ ilaalëdzdo ñë idxop nis, meṅnu ikaana guilmban guuṅ ideed Dios; ñena meṅ ilaalëdzdo tibtaa dxap xdol lo Dios ñë ikaana meṅnu guizhtig'n Dios. 17 Ñë meṅ ilaalëdzdo guṅ ndal guuṅ gakda guṅ loktaa mnech: naa guṅ zak kwaa meṅ meṅ dzab; ña inee meṅ zhaa diidz. 18 Seṅ meṅ maal ñë bëkda gak'n meṅ; ñë deel guia meṅ guuṅ yu nkwaan, bëkda sak meṅ, ga dzok ixob na meṅ lëd meṅ zaknë, ñë guiak'n meṅ zaknë.

Jesus dxiep ibaa

19 Or uyoolo unee Xbixwan Jesus, uyepx ibaa ñë uzobx kwa be'n Dios det zob meṅ dxuṅbey idxop Dios. 20 Lëë zhin useed udxaa unee xdiidz Dios idxësa lguër; ñë uyux xguiluña zhin useed ñë or unee zhin useedx uyux uyak ndal guuṅ gakda guṅ loktaa meṅ dzok ilaalëdz meṅ guuṅ unee zhin useed.